

Wij zijn elkaar!

Voorjaarsnota 2019 van de gemeente Apeldoorn

Inhoudsopgave

Wij zijn elkaar!	2
Financiële verkenning	8
Gemeentefonds en rijksfinanciën	8
Meerjarenperspectief 2019 - 2023	9
Terugdringen tekorten Jeugdhulp en Wmo	11
Oplossingsrichtingen en scenario's	12
Financieel herstel	16
Risico's	18
Moties en amendementen	18
Resumé	19
BIJLAGE 1	20
Onontkoombaar en wenselijk nieuw beleid	20
BIJLAGE 2	31
Samenvattend overzicht ombuigingen (zie apart document)	31
BIJLAGE 3	32
Beknopte toelichting per ombuiging	32
BIJLAGE 4	40
Algemene reserve	40
BIJLAGE 5	42
Overzicht moties, amendementen, toezeggingen	42

Wij zijn elkaar!

Inclusie

In 2015 werden gemeenten via de decentralisaties van jeugd, zorg en participatie met minder geld verantwoordelijk voor de opbouw van een 'nieuwe lokale inclusieve samenleving'. De eerste en relatief makkelijke transitiefase van de huidige decentralisaties is inmiddels afgerond, maar de transformatie naar een nieuwe participatiesamenleving, een inclusieve samenleving, vergt een langere adem. Die transformatie moet leiden tot een samenleving van zelfredzame burgers, waarin voorkomen beter is dan genezen, waarin de zorg aansluit bij de noden van de hulpvrager en niet meteen naar de zwaarste middelen wordt

gegrepen. Een samenleving waarin gemeenten, zorgverzekeraars en zorginstellingen niet langs elkaar maar met elkaar werken en onorthodoxe aanpakken niet uit de weg worden gegaan. We hebben daarin, net als veel andere gemeenten, nog volop werk te verzetten. De huidige financiële tekorten binnen het sociale domein dwingen ons om ons opnieuw te oriënteren op de oorspronkelijke opgaves van de decentralisaties en de rol die de lokale overheid moet en kan spelen. Er moet een balans gevonden worden tussen de financiële spankracht van onze gemeente en de verantwoordelijkheid die wij hebben voor inwoners die om een of andere reden aangewezen zijn op onze zorg.

In deze voorjaarsnota presenteren wij u aan de hand van de door u gevraagde scenario's mogelijke financiële oplossingsrichtingen. Geen van de scenario's is pijnloos. Voorop staat het uitgangspunt dat de oplossing voor de tekorten vooral gevonden moet worden binnen het sociale domein, waarbij inkomsten en uitgaven weer in evenwicht worden gebracht. Maar bijvoorbeeld langlopende contracten en de soms geringe gemeentelijke invloed op de uitgaven verhinderen dat de benodigde beleidswijzigingen en systeemveranderingen per ommegaande kunnen worden ingezet. Dit betekent, als tweede stap, dat ook binnen andere beleidsdomeinen gezocht moet worden naar middelen om de MPB straks over alle jaarschijven sluitend te krijgen. Een derde knop waaraan gedraaid kan worden is de inzet van onze reserve waarbij het groeipad naar financieel herstel in uiterlijk 2026 niet in gevaar mag komen. De scenario's variëren aan de hand van deze drie variabelen. Welk scenario ingezet wordt is onderdeel van het debat met uw raad over deze voorjaarsnota.

Ondanks de financiële problematiek van de gemeente gaat het gewoon goed met Apeldoorn en zijn inwoners. We bouwen woningen, ondernemingen floreren, de werkloosheid neemt af. Activeringscoaches helpen met Lucrato mensen aan het werk. In de nota Apeldoorn Inclusief heeft u samen met ons focus aangebracht om te werken aan een inclusieve samenleving. Een inclusieve samenleving die via het AZC ook onderdak biedt aan 'nieuwe' Nederlanders. We spraken met elkaar aan de hand van de kadernota Gezondheid over een toekomstig nog vitaler Apeldoorn van niet rokende, niet al te 'gewichtige' en nog meer bewegende inwoners. We vieren feest en onze uitgebreide sportinfrastructuur geeft ons de gelegenheid te sporten en te ontmoeten. We dragen via kunst en cultuur, waar mogelijk in samenspraak met inwoners, bij aan de verfraaiing en de schoonheid van onze stad, in beeld, in klank en in spel. Op de economische ranglijst van Nederlandse gemeenten staat Apeldoorn op plek 19. Op de lijst van economische toplocaties staat de regio Apeldoorn op plaats 6 van de 47 regio's in ons land. We zijn de tweede MKB vriendelijke stad van Gelderland. Zonnevelden worden geopend, we scheiden afval, onze stad is één van de veiligste grote steden, wegen worden aangepakt, nieuwe technologie zal het verkeer straks ongehinderd door laten stromen en er rijden, mogelijk volgend jaar al, alleen nog elektrische bussen in de stad. We investeren als gemeente in de binnenstad en voeren samen met private ontwikkelaars grote projecten uit. We restaureren gevels, we vergroenen en verblauwen. En naast en met ons bouwen private partijen aan de binnenstad, waarbij bijvoorbeeld de aanpak van het oude V&D pand, de invulling van het Van Berlo terrein en de opknapbeurt van de Oranjerie in het oog springen. Het is slechts een willekeurige opsomming. Natuurlijk is de economische hoogconjunctuur deels verantwoordelijk voor de huidige voorspoed, maar ontegenzeggelijk is het ook zo dat wij als lokale overheid in veel gevallen een

belangrijke en faciliterende bijdrage leveren aan deze ontwikkeling. Zo doet zich een opvallende contradictie voor tussen de financiële problematiek van de gemeente en het overall beeld van de stad.

We maken gebruik van de economische opleving en zien kansen voor Apeldoorn. De economische bloei zorgt voor bedrijvigheid en werkgelegenheid. Bedrijven hebben zich gevestigd in Apeldoorn, het werkloosheidspercentage is gedaald en het aantal bijstandsuitkeringen neemt gestaag af. We kunnen als lokale overheid het bedrijfsleven voorwaardenscheppend helpen om zo goed mogelijk te presteren. Dat betekent onder meer dat we zorgen voor voldoende mogelijkheden tot groei door onderhoud en aanleg van bedrijventerreinen. We willen met onze relatiemanagers nieuwe ondernemingen verleiden naar Apeldoorn te komen en bestaande ondernemingen behouden voor Apeldoorn. We zetten in op ambities als revitalisering van de bedrijventerreinen, verduurzaming van bedrijventerreinen en de realisering van de Ecofactorij II. Met hoger onderwijs willen we aansluiten bij de innovatieve opgaven van bedrijven en organisaties in de stad. De Hogeschool Saxion, de Politieacademie en de Koninklijke Marechaussee hebben aangegeven samen te willen werken om in Apeldoorn te komen tot een *Community of Practice* rondom het thema *Doing safety & security*. En mogelijk gaan experts van de Universiteit Twente helpen bij uiteenlopende technologische opgaven van Apeldoornse bedrijven en organisaties. Wij hopen u voor het raadsdebat over deze voorjaarsnota, meer te kunnen vertellen over de uitkomsten van de gesprekken die wij momenteel voeren.

Een ondernemende stad kan niet zonder een passende infrastructuur. De A1 wordt versneld aangepakt. We verbreden de Europaweg en onlangs tekenden we het contract om de vierbaanstunnel voor de Laan van Osseveld te realiseren. In 2022 gaat hij open. En als het even meezit rijden volgend jaar de stadsbussen elektrisch. We werken verder aan snelfietsroutes en er komt een fietsenstalling op de hoek van de Paslaan en de Hoofdstraat. En natuurlijk gaan we aan de slag met de *Smart City*. We starten binnenkort op een deel van de ring met de nieuwe technologie *talking traffic* die het mogelijk maakt dat verkeerslichten en navigatiesystemen met elkaar communiceren. We zijn gestart met de aanleg van glasvezel.

Zonder de natuurwaarden van de Veluwe aan te tasten willen we de Veluwe met onze partners in *de Veluwe op 1* de meest bezochte vakantiebestemming van het land maken. De Veluweagenda vat onze ambities goed samen: robuuste natuurnetwerken, vitaal landschap, beleefbaar erfgoed, bereikbaarheid, activiteiten en een excellente verblijfsfunctie. Het gaat dan om de verbetering, vitalisering, van vakantieparken, het aanleggen van fietsroutes, klompenpaden, singletracks voor mountainbikes, levendigheid van het kanaal, de aandacht voor ons erfgoed etc.

Toeristisch
toplandschap

Volgend jaar vieren en herdenken we dat 75 jaar geleden de Tweede Oorlog tot een einde kwam. Mede indachtig de door u aangenomen motie geven we ruimte aan lokale initiatieven. Apeldoorn zal met name de Joodse geschiedenis en de bevrijding door de Canadezen benadrukken. Op de voorterreinen van Paleis Het Loo komt een Canadees legerkamp met oude voertuigen, medische post, keuken, etc. Er zullen *bigbands* optreden en er worden taptoes gehouden. Flankerend wordt een internationale jongerenconferentie georganiseerd met middelbare scholieren uit Canada, Duitsland en de Veluwe. Er komen ook herdenkingen in de dorpen. Dwars door Apeldoorn komt de *Canadian Walk*. Maar ook willen wij aandacht geven aan de meer dan verschrikkelijke gebeurtenis in het Apeldoornsche Bosch, de deportatie waarbij 1200 weerloze patiënten en 50 van hun verzorgers zijn omgebracht. Er komt wat ons betreft een herinneringsplek in een van de historische gebouwen op het terrein van het voormalige Apeldoornsche Bosch.

In 2021 gaat Het Loo weer open. We zoeken graag de aansluiting bij hun feestelijkheden. En, ook in 2021, wordt de Apenheul 50 jaar, waar mogelijk willen we de Apenheul helpen die verjaardag te vieren. We organiseren volgend jaar een weekend van klank en beeld waarbij op binnen- en buitenpodia symfonische muziek zal klinken en aansluiting wordt gezocht bij beeldende kunst. We gaan natuurlijk door met het gevelfonds, we entameren festivals als Roots in the Woods en via de horecavisie hopen we meer gelegenheid te geven aan eet- en drinkgelegenheden. We zullen het onderzoek naar de doorontwikkeling van het evenementenbeleid afronden. Dit jaar nog ronden we het onderzoek naar een mogelijke stadscamping af en net als u zijn we benieuwd naar de uitkomsten. En ook met de Citymarketingorganisatie zetten we in 2020 een volgende stap op weg naar toeristische volwassenheid.

Comfortabele
gezinsstad

Het is al weer enige tijd geleden dat er zoveel huizen, vooral voor gezinnen, werden gebouwd en er staan nog veel meer plannen op stapel. We willen de buitenruimte beter benutten met meer speelruimte en ontmoetingsplekken. Een mooi voorbeeld is het nieuwe speelveldje aan de Zichtweg. Door onder meer de financiële bijdrage via Jantje Beton is er een waterspeeltuin in het Zuiderpark. De pompen zijn geplaatst en betaald door een lokale onderneming. Op verzoek van de bewoners krijgt in het Zuiderpark nu ook de Kayersbeek een plaats. In het centrum gaan we aan de slag met de Museumpassage en de Marktstraat. In het Cultuurkwartier brengen we, met Acec, spel en beeldende kunst samen tot spelende kunst.

We willen dat elk kind veilig kan fietsen in onze stad. We gaan nu aan de slag met de schoolomgeving. Fietslab Gelderland organiseert twee pilots met de scholen De Fakkel en Passepartout. Tijdens het onderzoek praten gedragswetenschappers met de ouders, de kinderen, de buurtbewoners en de school over oplossingen. De uitkomsten van de pilots kunnen dan gedeeld worden met andere scholen. In 2019 starten we met de verbetering van zo'n zes tot acht van de 96 schoolpleinen in Apeldoorn. Om in aanmerking te komen voor een gemeentelijke bijdrage moeten scholen een aanvraag indienen en in hun plannen laten zien dat de schoolpleinen uitdagender worden voor spelen en bewegen (sporten), dat de schoolpleinen vergroend worden (klimaatadaptatie) en dat het plein openbaar toegankelijk wordt voor de buurt: van school- naar buurtplein. Inmiddels is het schoolplein van de Gentiaan klaar. We werken samen met het RIVM aan het project *Citizen Science for Kids*. Op een aantal scholen in Apeldoorn installeren we samen met leerlingen apparatuur om de luchtkwaliteit te meten. Daarmee maken we onderdeel uit van het Europese netwerk waarbinnen scholen de luchtkwaliteit in beeld brengen. In het programma *Jongeren op gezond gewicht* (JOGG) worden basisschoolkinderen via bewegen en voeding geholpen om overgewicht tegen te gaan. Na het installeren van de kinderburgemeester willen we met een nog bredere koers onze kinderen en jongeren betrekken bij het beleid van de gemeente. Op basis van het Kinderrechtenverdrag zoeken we naar een benadering waarbij kinderen actief worden betrokken bij beslissingen die een impact hebben op hun leven en leefwereld. Ze mogen meepraten en ... beslissen. En in groene zin doen ze dat al met hun *Tiny Forests*. Het plan is ontwikkeld in samenwerking met het landelijke IVN dat ons als een van de 12 steden in het land heeft uitgekozen omdat zo'n ontwikkeling zo goed past bij onze stad en ons Groenplan. Nu is er één bosje, maar er komen nog drie van die beboste buitenlokalen.

Onze sportinfrastructuur levert een belangrijk bijdrage aan de stad die we willen zijn. Er is een toename van individuele sporten en de niet-individuele sporten lijken op het moment enigszins onder druk te staan. Voor ons is dat aanleiding om in gesprek te gaan met de verenigingen. We willen nagaan hoe door vereenvoudiging, en mogelijk fusie van verenigingen, op lokale leest een modernere structuur kan worden gevonden. Voor de zomer wordt u hierover nader geïnformeerd. Het gaat ook over het vastgoed, de hardware van de sport. We zijn bezig met de sportvastgoedpuzzel waarbinnen ook de stukjes van de nieuwe sporthal in Zuid en een nieuw zwembad in Noord een paar van de te leggen stukjes zijn. Voor het zwembad worden eerst nog de nodige onderzoeken afgerond. En

natuurlijk hebben ook de topsportevenementen onze aandacht. In Omnisport hebben we dit najaar het EK Heren Volleybal en het EK Baanwielrennen. In 2022 is het WK Dames Volleybal in Apeldoorn en voor de andere kernsporten liggen er meerdere ijzers in het vuur. We stellen ons kandidaat voor het EK Indoor Atletiek 2023.

Voor deze zomer raadplegen wij u over te maken keuzes voor alternatieve en duurzame opwekking van energie via wind en zon. Daarnaast doen we onderzoek naar biomassa en andere energieopwekking als geothermie en aquathermie. Dat zijn allemaal bouwstenen voor de Regionale Energie Strategie (RES) die we in de Cleantechregio zullen ontwikkelen. Tegelijkertijd experimenteren we in de Apeldoornse proeftuinen Loenen, de Matenhoeve, Kerschoten en De Parken. En we hebben de pilot zonnevelden. Het gebied langs de A1 en de A50 biedt in dat kader, en wellicht ook nog meer en anders, mogelijkheden. Het gaat om een groot aantal initiatieven en het is niet verwonderlijk dat wij in de monitor van het Gelders Energieakkoord een derde plek toegewezen kregen in de reeks van Gelderse gemeenten als het gaat om de mate van verduurzaming.

We werken in het project *Transform* samen met Deventer Zutphen en Zwolle. Een samenwerking waarbij de samenwerkende steden totaal 40.000 woningen (in dit getal zijn onze ca 12.000 woningen in de Maten opgenomen) van het aardgas los willen koppelen. *Transform* moet uitmonden in een aanpak waarin we samen met het Rijk, provincies en Europa een financieringsmodel ontwikkelen. Mocht dat lukken dan kunnen we straks het succes van de Maten transponeren naar andere wijken. Overigens zijn we in de Maten nu al bezig met een proeftuin om bestaande woningen van het aardgas af te koppelen en gebruiksklaar te maken voor thermische opwarming via oppervlaktewater. We hebben een subsidieaanvraag gedaan bij de provincie Gelderland in het kader van de Gelderse Wijk van de Toekomst. Er worden de komende jaren diverse zonnevelden aangelegd naast de reeds gerealiseerde in Zuidbroek. Een andere mogelijke ontwikkeling is die van een eventueel warmtenet in Kerschoten.

Nog even en alle Apeldoorners hebben een groene, een blauwe en een oranje container. Afval is grondstof. De hoeveelheid restafval per huishouden wordt steeds minder. Nu al doen we het beter dan de meeste andere steden in het land. Door die afname van het restafval draagt de inwoner gemiddeld minder bij aan de ophaalkosten en moeten we straks bedenken hoe we dit oplossen. Een financieel probleem waar we nu eens trots op mogen zijn!

We gaan voor klinkers en niet voor asfalt en vermalen het verwijderde asfalt tot grondstof voor bijvoorbeeld stoeptegels en paden. We gaan aan de slag met de busbaan langs het Kanaal ter hoogte van De Maten. Daar zal een deel van het asfalt plaats maken voor groen en in overleg met de bewoners maken we een plan voor de inrichting van dit nieuw verkregen groen. Ten zuiden van De Maten en de A1 richting het Beekbergerwoud realiseren we een corridor van 30 ha nieuwe natuur, zeg maar grofweg van de Elsbosweg naar de Traandijk. En we hebben straks de Grifthof. Daar komen klimaatadaptatie, duurzaamheid en groen samen. De Grift komt met een flankerende wadi boven de grond in een openbare, toegankelijke groene hof tussen de Kanaalstraat en de Beurtvaartstraat. In de Marktstraat wordt de Marktstroom aangelegd, die gevoed wordt door afgekoppeld regenwater en door het grondwater wat we wegpompen vanwege de parkeergarage onder het Marktplein. En er komt een waterkelder waarin we water opslaan voor tijden van droogte. Er komen bomen waar dat kan of gevelgroen. In droge en hete zomers zal de binnenstad, die de warmste plek van de stad is, door die combinatie van blauw en groen, voor enige verkoeling zorgen. Als de plannen uitkomen is het eind 2020 gefikst.

Als centrumgemeente van de Cleantech Regio is Apeldoorn nauw betrokken bij het initiatief Cirkelwaarde, één van de high impact-trajecten van de Cleantech Regio. Een initiatief waarbij huishoudelijk afval wordt gebruikt voor het maken van nieuwe producten. Apeldoorn faciliteert het

initiatief o.a. door de inzet van lobbycapaciteit ten behoeve van het verwerven van Europese gelden. Dan loopt er nog het onderzoek naar de elektronica *hub* op de Zwitsal. De bedoeling van de elektronica *hub* is om samen met Apeldoornse bedrijven en startups te kijken naar nieuwe mogelijkheden om iets met *e-waste* te doen. Daarbij kunnen we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werk bieden. Wij willen krachten bundelen in een breder verband met als doel om circulaire bedrijven samen te laten werken om afval om te zetten in nieuwe producten. Natuurlijk helpen we op het gebied van duurzaamheid individuele inwoners en organisaties en bedrijven bij hun maatregelen. We openen in het oude Kijkshoppand, waar de nieuwe fietsenstalling komt, ook een energieloket, waar inwoners terecht kunnen met al hun vragen over groene daken en/of zonnepanelen, het afkoppelen van water etc. We hebben voor bedrijven een energiefonds. We regelen adviesgesprekken via de stichting Energieke Regio's, een landelijke stichting die bedrijven helpt om te verduurzamen, zij doen als het ware de keukentafelgesprekken. De stichting doet een scan en laat de mogelijkheden tot verduurzaming zien. Vervolgens brengen ze de bedrijven in contact met een expert.

En bij dat alles stellen we ons ook de vraag naar de betaalbaarheid van de energietransitie voor inwoners met een lager inkomen. Eén van de onderwerpen die daarbij aan bod zal komen is de herinrichting van het sociaal vangnet dat, behalve op kinderen, ook meer gericht zal zijn op ondersteuning bij duurzaamheidsmaatregelen. Hoe dit vorm gaat krijgen zijn we aan het uitzoeken.

We doen het niet alleen. Met de woningbouwcorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt en op de Zwitsal werken gerenommeerde Apeldoorns bedrijven, die soms mondiaal een voorhoederol spelen, samen aan de energieproblematiek. We faciliteren de Bedrijvenkring Zuid in hun initiatief om te komen tot een duurzaam bedrijventerrein Malkenschoten / Kuipersveld. En we faciliteren het project Energiekoplopers Apeldoorn en Epe, 20 toonaangevende bedrijven die veel energie verbruiken, zodat zij op een innovatieve manier samen aan hun duurzaamheid kunnen werken.

Participatie & revitalisering

Onze bestuursstijl wordt gedragen door het begrip participatie. Het stadhuis is geen verordenend bastion maar een huis van en voor de samenleving. Wij willen een goede en open relatie met de inwoners van Apeldoorn, zij zijn klant en opdrachtgever tegelijk. We willen dat onze inwoners zich door ons gezien en gehoord voelen. Wat ons betreft geen kloof tussen inwoner en overheid: de overheid is de inwoner. Maar we weten tegelijkertijd dat dat zo makkelijk niet is. Des te meer reden om via ontmoeting en dialoog elkaar te vinden. Ook al zullen er soms knopen moeten worden doorgesneden, wanneer het algemeen belang stuit op deelbelangen, dan is het juist aan ons om transparant te zijn en onze overwegingen uit te leggen. Het komende jaar wordt participatie meer dan ooit concreet. Geen visie, maar doen! We gaan experimenteren in dorpen en wijken en er al doende achter komen wat werkt en wat niet. We gaan inwoners meer en meer betrekken bij onze plannen en hen vragen te participeren in onze beleidsvorming. Een mooi voorbeeld is de verkiezing van het Marktplaatsplein waarbij bleek hoe betrokken de inwoners zijn bij hun Marktplaatsplein. En op hun beurt betrekken inwoners ons bij hun plannen. Zij ontplooiën initiatieven en vragen ons om mee te denken en te faciliteren. Het digitaal platform voor *crowdfunding* is daarvan een voorbeeld. We willen trouwens een stap verder gaan door een gemeentelijk initiatievenfonds op te richten.

Onze gebiedsgerichte manier van werken is een drager voor het betrekken van inwoners en het samenbrengen van kennis en inzichten. Gebiedsfoto's met gebiedsdata worden gedeeld en gemeente en dorp, wijk of buurt gaan samen in gesprek over wat nodig is om een gebied vitaal te houden. Dat leggen we vast in Vitaliteitsagenda's. Komend jaar lanceren we een nieuwe website met informatie op buurniveau die inwoners kan helpen om te bepalen wat in een buurt, wijk of dorp nodig is. De ervaring van de lopende revitaliseringstrajecten leert dat dit het niveau is waarop onze inwoners (als zij zich daartoe uitgenodigd voelen) graag meedenken en meedoen: de eigen buurt en onderwerpen die hen rechtstreeks raken. Dat is tastbaar voor mensen, daar lopen zij voor warm. Hierbij waarderen we de inbreng van de Apeldoornse Dorps- en Wijkraden maar streven we tegelijkertijd naar een zo breed mogelijke participatie.

Ook de nieuwe Omgevingswet gaat over participatie. We proberen uit, kijken wat we tegenkomen en sturen bij. De lessen die we leren, nemen we mee in andere participatietrajecten. We leren ook van de pilots 'revitalisering'. Een ander leerproces doen we samen met Acec. Zo gaan we via Acec naar buiten om met inwoners, ondernemers en scholieren in gesprek te gaan over kunst en vormgeving. Kunst in de wijk. Kunst in het landschap. Op die manier gaan we Apeldoorn mooier maken. Het mag speels, het mag aanzetten tot denken maar ook hier geldt dat we het samen doen!

Het is niet te voorkomen dat soms het contact tussen inwoners en de gemeente onder druk komt te staan. Dat kan allerlei oorzaken hebben, we communiceren niet goed met elkaar, begrijpen elkaar niet of ons beleid is tegengesteld aan wat inwoners van ons verwachten. We starten een pilot om dit soort situaties sneller te doorgronden en op te pakken. We richten ons niet alleen tot volwassenen en jongvolwassenen, maar ook tot kinderen. Wij zijn blij met onze kinderburgemeester.

Het perfecte 'participatierecept' hebben we nog niet gevonden en waarschijnlijk bestaat dat ook niet. Het zit hem juist in de diversiteit, de vraagstukken zijn gevarieerd en zo ook de manier van participeren. Niet alle vraagstukken lenen zich gemakkelijk voor participatie. Sommige ontwikkelingen zijn complex en voor individuele inwoners moeilijk te overzien. Inwoners willen dat de gemeente het voortouw neemt bij grote en complexe vraagstukken.

Ten slotte is participatie ook van toepassing op onze eigen organisatie, ambtenaren en bestuurders maken immers samen de gemeentelijke organisatie. We bieden de medewerkers ruimte en vertrouwen om te experimenteren met participatieve beleidsvorming en om hun creativiteit te gebruiken. We verwachten dat het eind dit jaar te openen 'nieuwe' Huis van de Stad daar een belangrijke bijdrage aan zal leveren.

Hoe verder ...

Op 4 juli wisselen wij met u van gedachten over deze Voorjaarsnota. Het is een Voorjaarsnota met een dubbele boodschap. De positieve kant van het verhaal is dat het goed gaat met Apeldoorn. Er gebeurt vreselijk veel, de economie doet het goed en politiek, bestuur en organisatie leveren een belangrijke bijdrage. Dat geeft een gevoel van trots. Maar tegelijkertijd is er het andere verhaal van de grote tekorten in het sociale domein. We staan voor een geweldige klus om de gemeentelijke financiën weer op orde te brengen. Ongetwijfeld gaat het lukken, maar niet zonder fundamentele en soms pijnlijke beslissingen, welk scenario wij van de in de volgende paragraaf gepresenteerde scenario's met u ook de voorkeur zullen geven. Dat in het besef dat er zich mogelijk nog andere tegenvallers voor zullen doen zoals op het terrein van Beschermd Wonen. Maar welke aanpak we ook kiezen, voorop staat dat wij een gemeente zijn waar we het samen doen en die de mensen die ons nodig hebben niet in de kou laten staan. *Wij zijn elkaar!*, zo heet deze Voorjaarsnota en dat is niet voor niets. Laten we hopen dat we over niet al te lange tijd een Voorjaarsnota mogen presenteren die *Voor elkaar!* zal heten, omdat we er ook dan nog steeds zijn voor elkaar maar ook omdat de immense klus geklaard is, dat we die voor elkaar hebben.

Financiële verkenning

In de vorige paragraaf schetsten wij een algemeen beeld van Apeldoorn. Het gaat overall goed met de stad en dorpen, maar dit staat in schril contrast met de tekorten die zich voordoen binnen het sociaal domein. In deze paragraaf wordt de financiële positie van Apeldoorn meer in detail uitgewerkt.

Sinds 2012 hebben we grote stappen naar financieel herstel gezet. Die inzet en de doorwerking van het regeerakkoord van het huidige kabinet droegen bij aan een bestuursakkoord en een MPB 2019-2022 met meer bestedingsruimte dan in de daaraan voorafgaande jaren. Uw raad stemde in met extra budget voor onder meer jeugd, comfortabele gezinstad, het economisch profiel, iedereen doet mee en hoger onderwijs.

Met de budgetverruiming voor jeugd en een stelpost voor volumegroei in de zorg dachten wij de risico's van de oplopende uitgaven op dit terrein voldoende te hebben getackeld. Via moties op de algemene ledenvergadering van de VNG ondersteunden we andere gemeenten die in de loop van 2017 geconfronteerd waren met tekorten van tientallen miljoenen op het sociaal domein, zoals Eindhoven, Venlo en Leeuwarden. Toen wisten we nog niet dat ook wij aan de beurt zouden komen. Nu, medio 2019, staan ook wij voor een donkerrood financieel perspectief, waardoor de optimistische financiële uitgangspunten van de MPB 2019-2022 niet meer houdbaar zijn.

Wij hebben u in de afgelopen maanden via raadsbrieven geïnformeerd over tekorten in de jeugdzorg. Op 11 april jl. vond een PMA plaats, waarin het KPMG rapport en de notitie kostenontwikkeling jeugdhulp is besproken. Uw raad heeft daar een eerste opvatting gegeven over de voorgestelde maatregelen en daarbij behorende dilemma's. Fundamentele beslissingen zijn onontkoombaar want op jeugd en Wmo samen dreigt een structureel tekort van € 19 miljoen¹ als we onze huidige werkwijze niet aanpassen. Dat is zelfs een vrij optimistische inschatting. Als bij ongewijzigd beleid de volumegroei in 2019 en verder gelijk zou zijn aan die in 2017 en 2018, dan zou het tekort tot meer dan € 50 miljoen oplopen. Acties zijn intussen in gang gezet om al dit jaar een rem op de uitgaven te kunnen zetten

Hoewel de rest van de gemeentelijke begroting een positiever beeld laat zien is het in de aanloop naar de MPB 2020-2023 ook op enkele andere beleidsterreinen nodig om de budgetten te verruimen. Wij noemen daarbij de VNOG, Plus OV, Ecofactorij en informatiebeveiliging.

Hieronder schetsen wij het financieel perspectief voor de komende jaren en een aantal scenario's om de tekorten het hoofd te bieden. Wij betrekken daar ook het lopende jaar 2019 bij omdat de tekorten op het sociaal domein, die in 2018 manifest werden, al dit jaar substantieel zijn en op korte termijn om oplossingen vragen. In de scenario's houden wij tevens rekening met vrijval van de reeds ontvangen precariogelden voor nutswerken en de nog te ontvangen precariogelden in 2019, 2020 en 2021. Wij gaan hier nog nader op in.

Gemeentefonds en rijksfinanciën

Onze gemeentelijke begroting wordt voor een belangrijk deel gevoed via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De omvang van dit fonds wordt bepaald door de omvang van de rijksuitgaven. Het CBS meldde eind maart dat voor 2018 een overschot op de rijksbegroting van ruim € 11 miljard wordt verwacht. Vanuit gemeenteperspectief riep dit nieuws gemengde gevoelens op. Zo gaf het CBS op hetzelfde moment aan, dat gemeenten en provincies over 2018 een tekort hadden dat € 700 miljoen hoger was dan in 2017. Lagere rijksuitgaven leiden tot een nadeel voor het gemeentefonds ('trap op, trap af systematiek'). Gemeenten werden in september vorig jaar al gekort, omdat het Rijk anticipeerde op de lagere uitgaven in 2018. Onze algemene uitkering daalde hierdoor met ca. € 3 miljoen. We verwachten op basis van de jongste berichten dat deze korting nog verder op zal lopen.

¹ In 2023: jeugd € 16 miljoen + wmo € 7,5 miljoen -/- stelpost volumegroei zorg € 4,5 miljoen

In de a.s. meicirculaire zal dit duidelijk worden. Positief is dat de Nederlandse economie het nog steeds uitstekend doet, ook al is de prognose van de verwachte economische groei voor 2019 naar beneden bijgesteld. De goede economische vooruitzichten dragen hopelijk bij aan het op peil blijven van het gemeentefonds in de komende jaren.

Meerjarenperspectief 2019 - 2023

Vertrekpunt voor de financiële prognoses zijn de jaarschijf 2019 inclusief 1e begrotingswijziging en de pré BBB 2020 - 2023. De pré BBB is opgesteld vanuit de eenheidsbegrotingen 2019-2022, waarbij de jaarschijf 2023 is toegevoegd en de indexeringen zijn aangepast aan actuele CPB inflatiecijfers. Vervolgens zijn de verwachte budgetontwikkelingen in het sociaal domein toegevoegd, een aantal stelposten die in de MPB 2019-2022 beschikbaar zijn en de voorstellen die wij als onontkoombaar hebben beoordeeld. Dit leidt tot het volgende meerjarenperspectief (bedragen x € 1.000):

Financieel meerjarenperspectief 2019 - 2023

budgetontwikkelingen	2019	2020	2021	2022	2023
1 uitkomst 2019 incl. 1e begrotingswijziging en pré BBB 2020 - 2023	-300	-1.200	-1.100	-1.400	-1.000
2 jeugdzorg (incl. extra budget jeugd in MPB 2019-2022)	-13.000	-14.000	-15.000	-15.500	-16.000
3 Wmo begeleiding ca.	-5.500	-6.000	-6.500	-7.000	-7.500
4 Wmo beschermd wonen en maatschappelijke opvang (huidig)	1.000	1.000			
5 Wmo beschermd wonen en maatschappelijke opvang; nieuw verdeelmodel			-pm.	-pm.	-pm.
6 afboeken rendementtaakstelling sociaal domein MPB 2019-2022	-300	-500	-800	-1.000	-1.000
reeds beschikbaar in MPB 2019 - 2022					
7 stelpost volumegroei wmo en jeugd in MPB 2019-2022		1.500	3.000	4.500	4.500
8 compensatie volumegroei Wmo beschermd wonen 2019 en 2020	800	1.600			
onontkoom&wenselijk nieuw beleid					
9 VNOG; aanvullende bijdrage in structureel tekort	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
10 VNOG; vervanging hoogwerker (kapitaallasten vanaf 2021)			-20	-20	-20
11 Parkmanagement Berg en Bos (Accres)		-90	-90		
12 Parkeergarage Anklaar		-120	-120	-120	-120
13 Aanpassing Saloméstraat		-60	-20	-20	-20
14 parkeervisie laadinfrastructuur			-20	-20	-20
15 Nieuwbouw sporthal Zuiderpark				-290	-290
16 Orpheus; vervanging software trekkenwand			-50	-50	-50
17 Onderzoek Ecofactorij		-250			
18 Op peil houden uitvoeringsbudget volksgezondheid				-80	-80
19 Informatiebeveiliging en privacy		-300	-300	-300	-300
20 Plus OV frictiekosten 2019 en nieuwe aanbesteding	-500	-pm.	-pm.	-pm.	-pm.
21 inventarisatie wenselijk nieuw beleid		-1.100	-960	-910	-1.010
resultaat	-18.900	-20.620	-23.080	-23.310	-24.010

Hieronder lichten wij de onderwerpen ad 1 tot en met 8, ad 9 en ad 21 toe. Een beknopte toelichting van alle voorstellen onontkoombaar en wenselijk nieuw beleid treft u aan in bijlage 1.

Ad 1 pré BBB 2020-2023

We hebben rekening gehouden met de indexcijfers zoals die door het CPB in haar ramingen van maart 2019 zijn opgenomen, waaronder die van het prijspeil nationale bestedingen (pNB). Wij hebben met uw raad afgesproken, dat wij de opbrengststijging van de OZB koppelen aan pNB. In de huidige MPB is deze voor 2020 en verder gesteld op 2%. Het CPB raamt nu voor 2020 een inflatie van 1,5%. Dat is gunstig voor onze inwoners en bedrijven maar nadelig voor onze begroting. Daarnaast is de volumegroei van het aantal niet-woningen lager dan verwacht.

Tevens hebben wij in 2019 en 2020 rekening gehouden met twee maal € 337.000 voor projectkosten Tribuut om tot een wettelijk verplichte nieuwe waarderingsmethodiek te komen en met € 100.000 stijging van de energiekosten in het nieuwe Huis van de Stad omdat een aantal energiebesparende maatregelen niet wordt getroffen en de energieprijs is gestegen. Tenslotte hebben we voor het nieuwe stadhuis de voeding van de onderhoudsvoorziening verwerkt (€ 200.000) en het budget voor vorming en opleiding gefaseerd verhoogd naar het niveau van een gemiddelde 100.000+ gemeente.

Ad 2 Jeugdzorg

Vertrekpunt is de doorwerking van een overschrijding van € 21 miljoen op jeugdzorg in 2018. Van dit bedrag had ruim € 6,5 miljoen betrekking op nakomende facturen uit 2017 en eerder. Wij houden bij de structurele doorwerking rekening met een analyse van de kostenontwikkeling in de eerste maanden van 2019, een gematigde volumegroei en het extra budget, dat in de MPB 2019-2022 voor jeugd is opgenomen (oplopend tot € 5 miljoen vanaf 2021). We houden hier nog geen rekening met de in de MPB opgenomen stelpost voor volumegroei zorg van structureel € 4,5 miljoen (zie ad 7).

Ad 3 Wmo begeleiding

Vertrekpunt is ook hier de overschrijding in 2018. In de cijferreeks is van een gematigde volumegroei uitgegaan. We houden hier nog geen rekening met de in de MPB 2019-2022 opgenomen stelpost voor volumegroei zorg van structureel € 4,5 miljoen (zie ad 7).

Ad 4 en 5 Wmo beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Wij hebben u via een raadsbrief geïnformeerd over het risico vanaf 2021 bij het onderdeel beschermd wonen en maatschappelijke opvang als gevolg van een nieuw verdeelmodel voor het sociaal domein. Wij komen hier in de risicoparagraaf op terug. Voor 2019 en 2020 verwachten we nog een voordeel zoals dat ook in 2018 het geval was.

Ad 6 Rendement taakstelling sociaal domein

In het Bestuursakkoord is een rendement taakstelling op het sociaal domein opgenomen in de veronderstelling dat de investeringen die wij in de transformatie hebben gedaan ook financieel effect zullen hebben. De financiële voordelen van de transformatie worden echter teniet gedaan door de kostenontwikkeling bij o.a. jeugdzorg. Wij stellen daarom voor deze taakstelling af te boeken.

Ad 7 Stelpost volumegroei Wmo en jeugd

In de MPB 2019 - 2022 wordt geanticipeerd op een jaarlijkse volumegroei bij Wmo en jeugd. In de MPB hebben wij de reeks onder ad 7 als uitgavenstelpost opgenomen; deze zetten we nu als dekkingsmiddel in. Deze stelpost is niet bedoeld voor eventuele aanzuigende werking als gevolg van het Wmo abonnementstarief, omdat we daarvoor in de MPB 2019-2022 extra budget hebben opgenomen; € 0,6 miljoen in 2019 oplopend naar € 1,2 miljoen structureel.

Ad 8 Compensatie volumegroei beschermd wonen en maatschappelijke opvang (bw/mo)

In de MPB 2019-2022 is geen rekening gehouden met een hogere rijksvergoeding als compensatie van de volumegroei bw/mo. Via de septembercirculaire 2018 is die voor 2019 toegekend; in de mei- of septembercirculaire 2019 verwachten wij de compensatie voor 2020. We hebben het Apeldoorns aandeel hierin als dekkingsmiddel voor de tekorten op het zorgdomein in het financieel perspectief opgenomen. Het overige deel komt via het convenant voor bw/mo ten gunste van de regiogemeenten.

Ad 9 Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

In raadsvergadering van 21 maart jl. hebben wij met u gesproken over de financiële problemen bij de VNOG. De meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling kent een structureel tekort van ruim € 5 miljoen. Het aandeel van Apeldoorn hebben wij nu als onontkoombaar opgenomen.

Ad 21 wenselijk nieuw beleid

In het financieel perspectief hebben we uitgaven opgenomen die naar onze mening onontkoombaar zijn. Daarnaast leggen wij een aantal onderwerpen aan u voor die wij bestuurlijk van groot belang vinden en die wij in de MPB 2020-2023 zouden willen verwerken. Wij verwijzen u naar de toelichting per onderwerp in bijlage 1. De voorstellen voor wenselijk nieuw beleid treft u hieronder aan.

Prgr.	Eenheid	PFH	Onderwerp	Exploitatielasten (* € 1.000)			
				2020	2021	2022	2023
1	POW	Willems	Burgerparticipatie	-250			
1	S&R	Willems	Smart city	-125	-125	-125	-125
2	POW	Burgemeester	Deelname aan het landelijk Experiment Gesloten Coffeeshopketen	-pm	-pm	-pm	-pm
	JZW	Stukker	Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)	-113	-113		
7	JZW	Cziesso	Investeringsvoorstel Volksgezondheid	-100	-100	-100	-100
8	JZW	Stukker	Zwembad de Sprenkelaar, voorbereidingskrediet € 500.000 in 2020		-pm	-pm	-pm
9	PVG	Sandmann	Binnenstad		-58	-101	-101
9	POW/SR	Joon	Toekomstbestendige bedrijventerreinen	-120	-165	-225	-310
9	POW/SR	Joon	De ondernemende stad	-150	-150	-150	-150
9	PVG	Joon	Openbare ruimte centrum Ugchelen		-4	-7	-24
9	POW/SR	Sandmann/Stukker	Uitvoeringsplan huisvesting arbeidsmigranten	-40	-40		
9	ORG/INF	Willems	Doorontwikkeling website Apeldoorn	-205	-205	-205	-205
Totaal				-1.103	-960	-913	-1.015

Bij verschillende ramingen die wij in het financieel perspectief hebben opgenomen is sprake van onzekerheid. Onzekerheden waar we in iedere Voorjaarsnota tegenaan lopen, maar dit jaar doet zich dat in sterke mate voor.

De uitkomst van het meerjarenperspectief is echter overduidelijk: we staan voor een grote opgave! Een opgave die na de zomer moet resulteren in een reëel sluitende meerjarenbegroting 2020-2023, die wij eind september aan u willen voorleggen. Uw besluitvorming over deze Voorjaarsnota is daarbij voor ons het vertrekpunt.

Terugdringen tekorten jeugdhulp en Wmo

In 2018 werden we verrast door de toenemende tekorten op het budget voor jeugdhulp. Op basis van een analyse van de beschikbare gegevens hebben we diverse maatregelen getroffen om het structurele tekort terug te dringen. Met de maatregelen beogen we verschillende doelen. Voorop staat dat kinderen en jongeren met een hulpvraag tijdig passende en samenhangende hulp krijgen, maar binnen het beschikbare budget. Gelet op de toenemende kosten en een afgenomen budget vanuit het Rijk constateren we dat de huidige manier van werken daarom niet langer houdbaar is. Dat houdt in dat we op onderdelen anders dan voorheen moeten gaan denken en werken.

Een belangrijk onderdeel binnen de jeugdhulp is de toegang. Dit organiseren wij binnen gemeente Apeldoorn voor een groot deel vanuit het CJG. Inwoners weten het CJG goed te vinden vanwege de laagdrempeligheid. Vanuit het CJG zetten we in op onder andere vroegtijdige signalering, het meer begeleiden naar algemene voorzieningen in plaats van naar individuele voorzieningen plus uitbreiding van praktijkondersteuning (POH) bij huisartsen. We gaan meer sturen naar lichtere en goedkopere vormen van jeugdhulp zonder het belang van het kind uit het oog te verliezen.

Daarnaast hebben we samen met de Regio Midden-IJssel/Oost-Veluwe nieuwe inkoopcontracten opgesteld die per 2019 van kracht zijn. Deze contracten gelden voor de inkoop van individuele voorzieningen jeugdhulp en maatwerk Wmo en mo/bw. In samenwerking met het regioteam werken

wij aan een betere sturing op deze contracten. Op basis van deze nieuwe afspraken en een meer zakelijke instelling verwachten wij een aanzienlijke besparing te kunnen realiseren.

Met de genomen maatregelen verwachten wij reeds in 2019 een structurele besparing te effectueren van € 2 miljoen oplopend naar € 5 miljoen in 2020 en verder. We staan echter voor een grotere opgave dan deze. Om in 2021 en verder meer te kunnen besparen op de jeugdhulp zijn andere maatregelen nodig. In totaal loopt het tekort op tot € 16 miljoen. Daarin is rekening gehouden met slechts een beperkte volumegroei. Zou de volumegroei in 2019 en verder gelijk zijn aan die van eerdere jaren (ca. 6%) dan zou het tekort in 2023 toenemen tot ca. € 25 miljoen.

Medio april heeft het kabinet de drie onderzoeksrapporten over de kostenontwikkeling jeugdzorg bij gemeenten naar de Tweede Kamer gestuurd. Uit de deelrapporten blijkt onmiskenbaar dat gemeenten grote financiële problemen hebben als gevolg van de efficiencykorting van € 450 miljoen bij de decentralisatie in 2015 en als gevolg van een forse volumetoename na 2015 die niet door het Rijk is gecompenseerd.

We onderzoeken en overwegen extra maatregelen, zoals het werken met budgetplafonds en het contracteren van een selecte groep hoofdleveranciers. Verschillende gemeenten hebben soortgelijke maatregelen al getroffen. De ervaringen van onder andere gemeenten Ede, Venlo en Nijmegen op dit gebied geven ons inzichten om te komen tot een andere wijze van werken. We verwachten in de loop van 2019 nadere voorstellen op dit gebied aan u te kunnen aanbieden.

Ook binnen de Wmo zien we een stijging in de kosten die wij maken voor maatwerkvoorzieningen. Om deze kosten terug te dringen zijn maatregelen nodig, die vergelijkbaar zijn met die voor jeugdhulp. We zetten eveneens in op strakkere sturing op indicaties, meer gericht op dat wat nodig is om inwoners te helpen. Daarnaast gaan we sociaal domein breed werken vanuit een meer zakelijke insteek. Dit ter voorkoming van een verdere toename van de kosten.

Oplossingsrichtingen en scenario's

Uw Presidium heeft ons op 20 maart jl. verzocht om in de Voorjaarsnota een aantal scenario's voor te leggen met een financiële doorvertaling en risico's. In deze paragraaf treft u drie scenario's aan, waarbij we zullen beginnen met het scenario wat onze voorkeur heeft. Maar eerst een aantal opmerkingen die verduidelijken hoe wij tot de opstelling van deze scenario's zijn gekomen.

In de voorbereiding van deze nota hebben wij de ombuigingsmogelijkheden geïventariseerd en hebben daarbij een aantal criteria opgesteld. Als eerste ombuigen daar waar de tekorten zijn ontstaan en daarom bij jeugdzorg en Wmo maatregelen uitwerken om de tekorten te minimaliseren. *Daarbij hanteren wij het uitgangspunt, dat de uitgaven voor het sociaal domein in 2019 en verder dienen aan te sluiten bij de budgetten zoals die in de MPB 2019-2022 zijn opgenomen, inclusief de stelpost voor volumegroei en een jaarlijkse inflatiecorrectie.* Daarna komen ombuigingen bij alle domeinen in beeld, vooral gericht op 2019 en 2020. Dit is nodig als voor deze jaren de maatregelen jeugd en Wmo (nog) te weinig opleveren. Tenslotte hebben we vooral gekeken naar het temporiseren van uitgaven en hebben we onomkeerbare ombuigingen tot het minimum beperkt. U treft in de bijlagen 2 en 3 de ombuigingsopties aan in het samenvattend overzicht en met een korte toelichting per onderwerp.

Eerder spraken wij over onzekerheden in het financieel perspectief 2019-2023. Dit geldt ook voor de oplossingsrichtingen. Bij jeugd en Wmo moeten belangrijke keuzes nog worden gemaakt en we weten pas in juni hoe de algemene uitkering er voor de komende jaren uit zal zien. Extra rijksmiddelen voor jeugdzorg, waarover VNG en kabinet met elkaar in gesprek zijn, staan evenmin vast. Op basis van de nu beschikbare informatie hebben wij een aanname gedaan.

Een belangrijke factor in de oplossingsrichtingen zijn de precariogelden. Wij hebben op 27 maart jl. het Presidium geïnformeerd over het intrekken door Liander van haar bezwaar in cassatie bij de Hoge Raad tegen de precarioaanslagen 2011-2014. Medio april ontvingen wij van Tribuut informatie dat Liander tegen de aanslag precario 2018 geen bezwaar zal aantekenen en de lopende procedures

tegen de aanslagen 2015, 2016 en 2017 gaat heroverwegen. Voor 2015 en 2016 hebben wij intussen de formele bevestiging ontvangen. Wij hebben u daarover per brief geïnformeerd. Dit is natuurlijk een heel mooie ontwikkeling en hierdoor is er naar onze mening geen reden meer om de precariogelden in een voorziening te houden vanwege het risico op terugbetalen. Alle opbrengsten komen daarmee ten gunste van de Jaarrekening 2018. Over de periode 2011-2018 gaat het om bijna € 40 miljoen. U wordt hierover nog separaat geïnformeerd. Verderop in deze Voorjaarsnota gaan wij nader in op onze vermogenspositie en het financieel herstel.

Zoals u in het samenvattend overzicht (bijlage 2) kunt zien is sprake van een grote diversiteit aan bezuinigingsvoorstellen. Daarom hebben wij een ordening aangebracht, waarlangs we de voorstellen hebben beoordeeld. Die ordening is als volgt:

1. voorstellen op de domeinen jeugd en wmo
2. voorstellen met weinig bestuurlijke impact
3. voorstellen met betrekking tot de bedrijfsvoering
4. voorstellen die het bestaande en nieuwe beleid raken
5. inzetten van de algemene reserve (spaardeel).

Bovenstaande indeling kunnen we terugbrengen tot drie knoppen waaraan uw raad kan draaien. De eerste knop is Jeugd en Wmo, de tweede knop betreft bestaand en nieuw beleid (incl. bedrijfsvoering) en de derde knop betreft de inzet van het vermogen via het spaardeel uit de algemene dienst.

Wij hebben ons bij de scenario's door bovenstaande indeling laten leiden en gelet op alle onzekerheden gewikt en gewogen waar het gaat om de houdbaarheid. Wij schreven het eerder al: geen van de scenario's is pijnloos. Incidentele mogelijkheden, die zijn opgenomen onder 'voorstellen met weinig impact', zijn redelijk eenvoudig door te voeren. Uitwerking van een nieuwe visie op de jeugdzorg kost daarentegen meer tijd. Tijd die we eigenlijk niet hebben. Wij schatten in, dat we pas over een jaar kunnen vaststellen in hoeverre bepaalde maatregelen bijdragen aan het terugdringen van de tekorten. In scenario 1 en verderop in de Voorjaarsnota gaan we nader in op jeugdhulp en de maatregelen waaraan we werken.

Met inachtneming van genoemde kanttekeningen leggen wij de volgende scenario's aan u voor.

Scenario 1

In dit scenario vragen we van jeugd en Wmo het uiterste om de uitgaven in de pas te laten lopen met de MPB 2019-2022, zoals we hiervoor als uitgangspunt hebben geformuleerd. We weten dat we hiermee zeer ambitieus zijn en 100% garantie op resultaat kunnen wij niet geven.

Het financieel perspectief gaat uit van een tekort op jeugd en Wmo van netto € 19 miljoen in 2023. In dit scenario is de ambitie dat olopend gedurende de komende jaren in 2023 ruim € 16 miljoen inverdiend gaat worden. Tevens anticiperen we op een hogere rijksvergoeding voor jeugdhulp van ruim € 2 miljoen structureel. Een deel van de maatregelen voor jeugd en Wmo loopt via de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp, het CJG. Voor de toegang gaat het dan onder meer om de volgende maatregelen: afschalen van 20% indicaties Individuele voorzieningen naar algemene voorzieningen en CJG4Kracht, budgetplafond vaststellen op de zorgvorm begeleiding lokaal, uitbreiden van POH Jeugdhulp bij huisartsen en betere aansluiting onderwijs en jeugdhulp. We gaan er vanuit dat deze maatregelen vanaf 2019 € 2 miljoen opleveren.

Het andere deel van de maatregelen gaat over onze manier van inkopen. Binnen de huidige raamovereenkomst zijn verschillende sturingsmaatregelen mogelijk, zoals het instellen van budgetplafonds voor aanbieders. Budgetplafonds moeten ruim voor het nieuwe jaar aangekondigd worden, om ze in 2020 te kunnen instellen. Daarnaast zetten we in op een meer zakelijke houding, waardoor we beter in control komen en we strakker kunnen sturen op nieuwe ontwikkelingen. We gaan er vanuit dat deze maatregelen vanaf 2020 € 3 miljoen opleveren. Tenslotte maken we in 2019 en 2020 een pas op de plaats bij de subsidiëring algemene voorzieningen Wmo en jeugdhulp.

Deze en enkele kleinere maatregelen leveren samen met een hogere rijksvergoeding vanaf 2021 ruim € 7,5 miljoen op. Om invulling te geven aan onze ambitie om de tekorten op het sociaal domein zo veel mogelijk terug te dringen is in onderstaand scenario (en ook in scenario 3) een aanvullende ombuigingstaakstelling van respectievelijk € 7 miljoen (2021), € 9 miljoen (2022) en € 11 miljoen (2023) opgenomen. Het mag duidelijk zijn, dat hiervoor nieuwe kaders voor jeugd en wmo nodig zijn. Wij komen hiervoor de komende maanden met concrete voorstellen.

In dit scenario zetten we de 'knop' algemene reserve open via het spaardeel van € 5,5 miljoen dat we vanaf 2012 uit de jaarlijkse exploitatie hebben gestort in de reserve inlopen tekort grondexploitatie. Dit bedrag valt vrij omdat we via de jaarrekening 2018 de restant schuld van deze reserve ineens 'aflossen' met een deel van de ontvangen precariogelden.

Wij zijn ons bewust van het risico dat de ombuigingsopgave voor jeugd en Wmo mogelijk te groot is. We streven daarom naar een financiële buffer waarmee we (vooral in de latere jaren) tegenvallers bij voorgenomen ombuigingen kunnen opvangen. Daarbij ontkomen wij niet aan maatregelen binnen het bestaand en nieuw beleid om deze buffer te kunnen creëren. Bij nieuw beleid doelen wij op de beleidsintensivering zoals die in de MPB 2019-2022 zijn opgenomen.

Wij hebben de organisatie gevraagd om ook hiervoor ombuigingsmogelijkheden op te stellen. Via de MPB 2020-2023 zullen wij u vervolgens concrete voorstellen aanbieden. Vooralsnog zijn wij in dit scenario uitgegaan van een buffer voor tegenvallers van ruim € 6 miljoen in het laatste jaar.

	2019	2020	2021	2022	2023
tekort conform financieel meerjarenperspectief	-18,9	-20,6	-23,1	-23,3	-24
<u>dekking via:</u>					
maatregelen jeugd en wmo; korte en lange termijn	3,6	7	12,4	14,4	16,4
hogere rijksvergoeding voor het sociaal domein	3,5	3,5	2,3	2,3	2,3
maatregelen met weinig impact	2,6	3,6	1	1,2	1,4
maatregelen in de bedrijfsvoering	1,1	1			
maatregelen bestaand en nieuw beleid	-	1	3	5	5
vrijval 'spaardeel'	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
onttrekking algemene reserve	2,9				
subtotaal	0	0,9	1	5,1	6,6
<i>buffer voor tegenvallers</i>	-	-0,9	-1	-5	-6,6
saldo	-	-	-	-	-

Voordeel van dit scenario is, dat de domeinen waar de financiële problematiek is ontstaan deze grotendeels oplossen. Het financieel herstel in 2026 blijft op koers door het toevoegen van de precariogelden aan de algemene reserve. Dat geldt voor zowel de ontvangen gelden tot en met 2018, als de nog te ontvangen middelen over 2019, 2020 en 2021.

Nadeel is, dat van jeugd en Wmo het uiterste wordt verwacht met als risico dat de ingeboekte bedragen niet volledig haalbaar zijn. Daarnaast zijn er toekomstige risico's zoals bij beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Om deze risico's op te kunnen vangen is een buffer nodig.

Scenario 2

Dit scenario gaat er vanuit dat we inzetten op ombuigingen op jeugd en Wmo maar de lat wordt minder hoog gelegd dan in het eerste scenario. Door de relatief lagere opgave bij jeugd en Wmo zal compensatie gevonden moeten worden via ingrepen in het bestaande en nieuwe beleid van de MPB

2019-2022. De bijdrage via de vrijval van het spaardeel van € 5,5 miljoen is gelijk aan scenario 1. In dit scenario zetten we de eerdergenoemde knoppen alle drie voor een deel open.

	2019	2020	2021	2022	2023
tekort conform financieel meerjarenperspectief	-18,9	-20,6	-23,1	-23,3	-24
<u>dekking via:</u>					
maatregelen jeugd en wmo; korte en lange termijn	3,6	7	9	10	10
hogere rijksvergoeding voor het sociaal domein	3,5	3,5	2,3	2,3	2,3
maatregelen met weinig impact	2,6	3,6	1	1,2	1,4
maatregelen in de bedrijfsvoering	1,1	1			
maatregelen bestaand en nieuw beleid	-	-	5	5	5
vrijval 'spaardeel'	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
onttrekking algemene reserve	2,9	0,2	0,4	-	-
saldo	0	0	0	0,7	0

Voordeel van dit scenario is dat de opgave voor jeugd en Wmo weliswaar groot is, maar in de laatste jaren minder sterk oploopt. Ook blijft het financieel herstel in 2026 op koers door het toevoegen van de precariogelden aan de algemene reserve. Nadeel is, dat de jaarschijven ondanks de structurele ombuigingen van € 5 miljoen op bestaand en nieuw beleid geen ruimte bieden om tegenvallers op te vangen. Om hiervoor een buffer te kunnen creëren zullen nog zwaardere ombuigingen op bestaand en nieuw beleid nodig zijn. Wij kiezen hier niet voor.

Scenario 3

In dit scenario draaien we net als in scenario 1 voluit aan de knop jeugd en wmo. We streven er naar dat de uitgaven op deze domeinen zo dicht mogelijk bij de MPB 2019-2022 uitkomen. Dat is uiterst ambitieus en vraagt fundamentele heroverwegingen binnen het zorgdomein. Wij verwijzen hierbij naar de inhoudelijke toelichting bij scenario 1. Ook in dit scenario zetten we de 'knop' algemene reserve open via het spaardeel van € 5,5 miljoen dat we vanaf 2012 uit de jaarlijkse exploitatie storten in de reserve inlopen tekort grondexploitatie. Dit bedrag valt vrij vanwege de ontvangen precariogelden.

	2019	2020	2021	2022	2023
tekort conform financieel meerjarenperspectief	-18,9	-20,6	-23,1	-23,3	-24
<u>dekking via:</u>					
maatregelen jeugd en wmo; korte en lange termijn	3,6	7	12,4	14,4	16,4
hogere rijksvergoeding voor het sociaal domein	3,5	3,5	2,3	2,3	2,3
maatregelen met weinig impact	2,6	3,6	1	1,2	1,4
maatregelen in de bedrijfsvoering	1,1	1			
maatregelen bestaand en nieuw beleid	-	-	-	-	-
vrijval 'spaardeel'	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
onttrekking algemene reserve	2,9	0,1	2	0,1	-
saldo	0	0	0	0	1,6

Voordeel van dit scenario is dat de domeinen waar de financiële problematiek is ontstaan deze ook grotendeels oplossen. Het financieel herstel blijft in 2026 op koers door het toevoegen van de

precariogelden aan de algemene reserve. In dit scenario blijven verdere ingrepen in het bestaande en nieuwe beleid van de MPB 2019-2022 achterwege, waardoor in tegenstelling tot scenario 1 geen buffer wordt gecreëerd als vangnet voor het risico dat de opgelegde ombuigingen niet geheel worden gerealiseerd. De jaarschijven zijn daarmee amper of niet sluitend, waardoor het risico op een tekort dat we moeten aanvullen uit de algemene reserve groot is. Het is uiteraard een bestuurlijke keus om dit risico te accepteren.

Voorkeur

U heeft ons gevraagd een voorkeur uit te spreken voor een scenario. Alles afwegende gaat de voorkeur van ons college uit naar scenario 1 omdat we, conform het bestuursakkoord, ombuigen daar waar de tekorten zijn ontstaan, we de vrijval van het spaardeel ten volle benutten en we met de zoekopdracht naar ombuigingen op het bestaande en nieuwe beleid een buffer creëren om tegenvallers op te vangen.

Financieel herstel

In het bestuursakkoord 2018-2022 "De kracht van Apeldoorn" en in het collegewerkprogramma "Krachtig verder" is aangegeven dat financieel herstel speerpunt blijft. In 2012 hebben we met de Zomernota het financieel herstelplan vastgesteld. In eerste instantie met het doel om uiterlijk in 2022 weer een positieve algemene reserve te hebben die voldoende is om onze risico's op te vangen. Afgelopen jaren hebben we het herstel kunnen versnellen en intensiveren.

In 2017 hebben we het herstelplan bijgesteld. Omdat we met ingang van dat jaar investeringen met maatschappelijk nut (bijvoorbeeld wegen) moesten gaan activeren ontstond er 'vrije ruimte' in onze begroting. Die ruimte hebben we deels benut voor nieuw beleid, maar ook voor versnelling van het financieel herstel. In de MPB 2018-2021 heeft uw raad het volgende besloten:

- we voegen met ingang van 2020 jaarlijks een deel van de vrije ruimte toe aan de algemene reserve: € 1,3 miljoen in 2020, € 1,1 miljoen in 2021 en € 1 miljoen per 2022 structureel;
- vanaf 2021 voegen we de jaarlijkse aflossing van de negatieve reserve tekort grondbedrijf toe aan de algemene reserve: € 5,5 miljoen structureel.

Op deze wijze bouwen we voldoende buffers op om in tijden van crisis niet gedwongen worden tot ongewenste maatregelen.

IJKpunten voor duurzaam financieel herstel zijn solvabiliteit en schuldquote. We willen dat ons eigen vermogen groeit naar een solvabiliteit van tenminste 20%. Op basis van de balans 2017 zou het eigen vermogen moeten groeien naar € 160 miljoen. Tegelijk willen we onze schuld omlaag brengen en laag houden. Ons weerstandsvermogen van zowel algemene dienst als van het grondbedrijf moet groter zijn dan 1. We willen grip hebben op onze risico's en tijdig met onze beheersmaatregelen kunnen bijsturen. De laatste jaren koersen we op volledig financieel herstel in 2026. In het bestuursakkoord "Krachtig verder" is deze doelstelling opnieuw bevestigd.

IJKpunten financieel herstel

Netto schuldquote	<90%	<100%	100<>130%	>130%
Kwalificatie	Goed	voldoende	Matig	Onvoldoende
Solvabiliteit	≥ 20%	15% <>20%	10 <>15%	< 10%
Kwalificatie	Goed	voldoende	Matig	Onvoldoende
Weerstandsvermogen	$\underline{W} \geq 2,5$	$1,5 \leq W < 2,5$	$1 \leq W < 1,5$	$W < 1$

Kwalificatie	Goed	voldoende	Matig	Onvoldoende
--------------	------	-----------	-------	-------------

Stand van zaken jaarrekening 2018

In 2018 zijn onze risico's, met name Jeugdzorg en WMO toegenomen en is onze financiële positie verzwakt door de tekorten in het sociaal domein. Anderzijds hebben we een flinke stap gezet naar financieel herstel, omdat we nu zekerheid hebben over de precario, die we opleggen aan Liander. Onze ijkpunten scoren van matig tot goed.

IJKPUNT	SCORE 31-12-2018	KWALIFICATIE
Netto schuldquote	77,34 %	Goed
Solvabiliteit	16,25 %	Voldoende
Weerstandsvermogen	1	Matig

De vrijval van de precario-opbrengst versnelt het financieel herstel zolang we geen beroep hoeven te doen op onze reserves om de tekorten, die we in de Voorjaarsnota voorzien op te vangen. Door de vrijval van de precario tot en met 2018 is ons eigen vermogen eind 2018 gegroeid naar € 120 miljoen.

Prognose financieel herstel Voorjaarsnota 2019

Gelet op het financieel meerjarenperspectief in deze Voorjaarsnota wijzigt de kwalificatie van onze ijkpunten. We hebben de prognose van ons financieel herstel bijgesteld volgens voorkeursscenario 1. Op basis van dat scenario blijven we koersen op financieel herstel in 2026. Onze solvabiliteit neemt dan toe tot ruim 20% bij een eigen vermogen van € 140 miljoen. Ons vreemd vermogen en onze schuldquote dalen. .

We nemen ook een buffer op voor tegenvallers. Daardoor vergroten we ons weerstandsvermogen en verkleinen we het risico, dat het financieel herstel vertraagt als we bepaalde ombuigingen niet realiseren. De prognose van onze ijkpunten eind 2026 ziet er als volgt uit:

IJKPUNT	SCORE 31-12-2026	KWALIFICATIE
Netto schuldquote	< 77,34 %	Goed
Solvabiliteit	>20 %	Goed
Weerstandsvermogen	>3	Goed

Wij hebben bovenstaande verwerkt in een nieuwe doorrekening van de algemene reserve. Deze treft u als bijlage 4 aan.

Winstafdracht grondbedrijf

In de scenario's zetten we de toevoeging van € 5,5 miljoen aan het vermogen als dekkingsmiddel in. Een hogere winstafdracht van het grondbedrijf in 2019 van € 6,1 miljoen en in 2020 van € 2 miljoen biedt ons de mogelijkheid de algemene reserve te voeden. Op onze vermogenspositie en het financieel herstel heeft dit geen effect omdat sprake is van een verschuiving van de ene naar de andere reserve. In de doorrekening van de algemene reserve grondbedrijf was al rekening gehouden met genoemde bedragen. De hogere afdracht 2019 is mogelijk door vrijval van een deel van de in 2017 extra genomen winsten volgens de zogenaamde POC methode (Percentage Of Completion).

Omdat deze winsten nog niet waren gerealiseerd hebben we deze als risicoreservering in de reserve van het grondbedrijf gehouden. De € 2 miljoen van 2020 komt uit de Hornbach locatie.

We wenden de extra winstafdracht niet direct aan als dekking van het begrotingstekort maar volgen de bestendige lijn van afdracht aan de algemene reserve. Dat biedt ons de mogelijkheid om de vrijval van het spaardeel van € 5,5 miljoen in te zetten als dekking van het tekort.

Risico's

Als Nederland en als lagere overheid zijn wij mede afhankelijk van hoe de wereldeconomie zich ontwikkelt. In die zin leveren bijvoorbeeld de Brexit, haperende economieën in Zuid Europa en protectionistische maatregelen van de Verenigde Staten en China ook voor ons risico's op.

Dichter bij huis hebben wij met meer concrete risico's te maken. Kijkend naar deze Voorjaarsnota is sprake van onzekerheid op meerdere onderdelen. Verschillende voorstellen voor onontkoombaar nieuw beleid zijn met p.m. geduid en daarom niet in het financieel perspectief 2019-2023 opgenomen. U moet daarbij denken aan: invoering verplichte GGZ, bestrijding overlast ongedierte, vergoeding naar loonwaarde Lucrato, onkruidbestrijding, volwaardig en betaalbaar OV, nieuw woonplaatsbeginsel jeugdzorg, onderhoud openbare ruimte op orde en vergoeding vrijwilligers brandweer vanwege de Wet normalisering rechtspositieregeling.

Vanwege de omvang van het risico staan we apart stil bij maatschappelijke opvang en beschermd wonen (mo/bw). Wij hebben u daar op 19 maart jl. in een brief (2019-174298) over geïnformeerd.

Het Rijk werkt aan een nieuw integraal verdeelmodel voor het sociaal domein, die de bestaande verdeelmodellen voor wmo lokaal, wmo beschermd wonen, jeugdzorg, maatschappelijke opvang en participatie moeten gaan vervangen. Daarbij wordt mo/bw een taak van alle gemeenten in plaats van 43 centrumgemeenten (doordecentralisatie). Streven is om dat nieuwe objectieve model in 2021 in te voeren. Een objectief verdeelmodel betekent voor Apeldoorn een risico, omdat daarbij uitgegaan wordt gemiddelde structuurkenmerken, zoals het aantal mensen dat zorg nodig heeft, aantal minderheden etc. Een gemeente met een goede sociale structuur ontvangt minder budget dan een gemeente met een matige sociale structuur. Onder die laatste vallen de meeste grote gemeenten, maar niet Apeldoorn. KPMG wijst in haar rapport over financiële beheersing jeugdzorg in Apeldoorn ook op een lagere objectieve rijksvergoeding jeugd als gevolg van onze (goede) sociale structuur.

Waar een objectief verdeelmodel in principe ook geen rekening mee houdt is met een uitgebreide zorginfrastructuur die een gemeente vanuit het verleden zou kunnen hebben. De bestaande zorginfrastructuur in Apeldoorn brengt een groot risico met zich mee. Als in het nieuwe objectieve verdeelmodel het onderdeel mo/bw wordt verwerkt zoals Cebeon dat vorig jaar heeft berekend, dan dreigt vanaf 2021 een korting op onze algemene uitkering van € 26 miljoen. Landelijk worden de nadelen van doordecentralisatie van mo/bw herkend. U weet dat wij op dit punt al een aantal jaren een intensieve lobby voeren. Deze inspanning zetten wij onverminderd voort.

Het risico van een hogere volumegroei bij jeugd en wmo hebben wij onder 'financiële verkenning' al benoemd. De gevolgen van het wmo abonnementstarief zijn ook onzeker. Wij hebben voor eventuele aanzuigende werking van de wetwijziging structureel € 1,2 miljoen in de MPB opgenomen, maar het blijft spannend hoe groot de aanzuigende werking zal zijn.

Moties en amendementen

In bijlage 5 van deze Voorjaarsnota treft u een overzicht aan van moties, amendementen en toezeggingen van ons college, waarbij wij kort schetsen of en op welke wijze wij hier uitvoering aan hebben gegeven. Het is evident dat de financiële problematiek waar wij nu voor staan gevolgen heeft voor moties en toezeggingen waaruit hogere lasten voortvloeien. Om die reden doen wij bijvoorbeeld

geen voorstel met betrekking tot een optimale variant van het groenplan&ecogids (amendement A14 bij de MPB 2019-2022).

Voor wat betreft de motie 'goede mantelzorg' ontvangt u binnenkort een brief waarin wij een aantal keuzemogelijkheden zullen aangeven, zoals die in bijlage 5 van deze Voorjaarsnota zijn genoemd.

Resumé

De drie gepresenteerde scenario's geven als het ware de uitersten weer waarlangs geredeneerd kan worden. Natuurlijk zijn er mengvormen mogelijk. In de scenario's zetten wij sterk in op het terugdringen van de zorguitgaven tot het niveau van de MPB 2019-2022, maar we kunnen niet garanderen dat dit binnen het voorgenomen tijdspad lukt. Daarom stellen wij voor om via de Voorjaarsnota en in de nieuwe MPB een financiële buffer op te nemen om een eventuele tegenvallers het hoofd te kunnen bieden. Dat betekent dat het nodig is om in te grijpen in het bestaande beleid en in het tempo waarin we de ambities van het Bestuursakkoord wilden realiseren. Daarbij blijft het lastig dat we in deze Voorjaarsnota op essentiële onderdelen te maken hebben met variabelen waarvoor we inschattingen hebben moeten doen. Wij hebben getracht deze zo goed mogelijk toe te lichten.

4 juli a.s. zullen wij met uw raad van gedachten wisselen over de scenario's. Uw Presidium heeft ons gevraagd om een voorkeur voor een scenario uit te spreken. Alhoewel wij ons terughoudend willen opstellen omdat wij met u een open debat willen voeren, hebben wij toch een voorkeur aangegeven. Maar bovenal streven wij naar een gezamenlijk gedragen oplossing. Ondanks de omvangrijke financiële problemen, het is al met al geen prettige boodschap, zien wij uit naar het debat met uw raad waarin wij met u de basis zullen leggen voor oplossing van de problemen waarvoor wij ons gesteld zien.

BIJLAGE 1

Onontkoombaar en wenselijk nieuw beleid

Nr	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	ONONTKOOMBAAR EN WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
9	2 V&R	<p>VNOG; aanvullende bijdrage in structureel tekort De VNOG is een gemeenschappelijke regeling waarin Apeldoorn deelneemt met 21 andere gemeenten. De VNOG heeft te maken met flinke tekorten in de exploitatie. De tekorten hebben diverse oorzaken en hierover is en wordt de Raad geïnformeerd. Het verwachte nadeel voor het jaar 2020 voor de VNOG bedraagt ca. € 5,8 miljoen. Het nadeel voor Apeldoorn is gebaseerd op het objectief verdeelmodel. Het percentage voor Apeldoorn bedraagt 21,24%. Voor onderdelen tot een bedrag van ca. € 400.000 voor de gehele VNOG moet het dagelijks bestuur nog keuzes maken. Verder wordt nog gekeken naar eventuele ombuigingen binnen de VNOG.</p>	In 2019 e.v. een jaarlijks structureel tekort van € 1,1 mln.
10	2 V&R	<p>VNOG; vervanging hoogwerker De VNOG vervangt haar 6 hoogwerkers. De hoogwerker van de post Centrum Apeldoorn moet ook worden vervangen. De standaardoplossing die de VNOG biedt, is niet passend voor de lokale situatie in Apeldoorn. Met de huidige hoogwerker worden ca 100 zogenaamde 'afhijsingen' per jaar verricht. Dat wil zeggen dat personen die uit de hoogbouw naar beneden moeten worden gebracht voor ambulancevervoer liggend op een brancard vanuit hun woning naar straatniveau worden gebracht. Verder is de bebouwingsstructuur in Apeldoorn op veel plaatsen zodanig dat de hoogwerker voor Apeldoorn een langere reikwijdte dient te hebben. De bestelde en afgeleverde hoogwerkers voldoen niet aan die specificaties. Voor Apeldoorn is voor brandweerpost Centrum een maatwerkoplossing nodig. Om deze oplossing te kunnen realiseren is een extra investering nodig van € 253.000 ex BTW/ € 305.000 incl BTW. De kapitaallasten bedragen € 20.000 ingaande 2021.</p>	In 2021 e.v. € 20.000 per jaar
11	3 B&O	<p>Parkmanagement Berg en Bos In de MPB is tot en met 2019 een bedrag van € 88.000 per jaar opgenomen voor parkmanagement voor Berg en Bos. Met deze middelen worden onder andere het begeleiden van evenementen (waaronder parkeren) en bezoekersstromen verzorgd, een toiletvoorziening in stand gehouden en wordt het park dagelijks afgesloten om vandalisme te voorkomen. Dit in het kader van toeristisch toplandschap (het park heeft inmiddels jaarlijks 500.000 bezoekers). Accres voert deze taak uit. Als we deze werkzaamheden vanaf 2020 willen voortzetten is structureel budget nodig. Omdat in 2021 de dienstverleningsovereenkomst met Accres eindigt en een evaluatie zal plaatsvinden, nemen we eerst budget voor 2 jaar op en -pm. voor 2022 en verder.</p>	2020 en 2021 € 90.000 per jaar. Voor 2022 en verder -pm.

Nr	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	ONONTKOOMBAAR EN WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
12	3 RL	<p>Parkeergarage Anklaar In september 2019 wordt het winkelcentrum Anklaar opgeleverd en wordt de parkeergarage Anklaar in eigendom aan de gemeente overgedragen. De exploitatie van de parkeergarage is niet kostendekkend. Het winkelcentrum vormt de winkelvoorziening voor de wijken Zevenhuizen en Zuidbroek. De garage dient de parkeerbehoefte die de winkelvoorziening met zich meebrengt op te vangen. Daarnaast is er parkeerbehoefte van de bewoners van 60 appartementen en het personeel van de winkels.</p>	In 2020 en verder jaarlijks € 120.000
13	3 RL	<p>Aanpassing Saloméstraat De verdubbeling van de Laan van Zevenhuizen is opgenomen in het bestuursakkoord. Onderdeel van de planontwikkeling rond het Podium is om de Saloméstraat te ontsluiten op de Laan van Zevenhuizen. Hiervoor is een verkeerslicht nodig. Dit is echter niet bevorderlijk voor de doorstroming. Bij de ontwikkeling van fase 4 van 't Podium kan een mogelijke verlegging van de Saloméstraat meegenomen worden en deze ontsluiten op de Fauststraat. Op de locatie van het tijdelijke winkelcentrum aan de Saloméstraat, worden woningen ontwikkeld. De exploitatie lasten bedragen € 60.000 in 2020 en de investering van de infra-aanpassingen bedraagt € 440.000. De kapitaallasten bedragen € 20.000.</p>	In 2020 is € 60.000 en 2021 e.v. € 20.000
14	3 RL	<p>Parkeervisie laadinfrastructuur Zoals in de Parkeervisie en het bijbehorende raadsvoorstel is aangegeven is het nodig een impuls te geven aan elektrisch rijden door middel van het plaatsen van laadpalen op strategische plekken in de openbare ruimte. Binnen de Parkervisie is hiervoor geen financiële ruimte beschikbaar. De wethouder heeft in de PMA van 14 maart '19 waarin de Parkeervisie is besproken, toegezegd aan de raad om met een voorstel hiervoor in de Voorjaarsnota te komen. We geven een impuls aan de schone mobiliteit waarmee we een bijdrage leveren aan de klimaatdoelstellingen. Door het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte wordt elektrisch rijden gestimuleerd. Bij strategische locaties kan gedacht worden aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parkeergarage Haven Centrum • Parkeergarage Marktplaats • Openbare parkeerterreinen op maaiveld in de binnenstad • Attracties Westzijde Apeldoorn • Omnisportcentrum <p>Op dit moment kan nog niet exact worden aangegeven hoeveel laadpalen op welke locatie gerealiseerd gaan worden. Dit hangt mede af van de aanvullende kosten voor elektrische bekabeling en infrastructuur.</p>	Vanaf 2021 is € 20.000 nodig

Nr	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	ONONTKOOMBAAR EN WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
15	8 PVG/JZW	<p>Nieuwbouw sporthal Zuiderpark. Sporthal Zuiderpark is in 1969 gebouwd, dus nu 50 jaar oud. Vanuit veilige instandhouding en vanuit duurzaamheidsoverwegingen bezien, dient dit gebouw op zo kort mogelijke termijn gerenoveerd of vervangen te worden. Zo mogelijk in 2021. De raad heeft in 2017 als wens uitgesproken de capaciteit van deze sporthal voor Apeldoorn Zuid te behouden. Op dit moment maakt de sporthal onderdeel uit de dvo met Accres. Sporthal Zuiderpark kan gerenoveerd worden, maar vervanging verdient de voorkeur. De afschrijvingstermijn voor renovatie bedraagt 20 jaar, voor nieuwbouw is dat minimaal 40 jaar. In een nieuw pand zijn duurzaamheidsmaatregelen eenvoudiger te realiseren dan bij renovatie van een bestaand pand. Nieuwbouw beantwoordt vanzelfsprekend beter aan de huidige behoeften van sportverenigingen. Ook bij renovatie zal moeten worden voldaan aan huidige normeringen ten aanzien van sporthallen, waardoor een gedeeltelijke uitbreiding ook benodigd is. Er zijn diverse opties renovatie/uitbreiding en vervanging (ofwel nieuwbouw). Vooralnog gaan we uit van een investering van tussen de € 5 en € 7,5 mln. De kapitaallasten van de maximum variant bedragen € 290.000.</p>	Vanaf 2022 ramen we € 290.000
16	8 PVG, F&C en RL	<p>Orpheus; vervanging software trekkenwand De trekkenwand is een essentieel onderdeel van Orpheus. Met de trekken worden de decorstukken en opstellingen van voorstellingen aangestuurd. De trekkenwand stamt uit 2003 en een aantal onderdelen zijn economisch afgeschreven (levensduur is 15 jaar). Afgelopen jaar zijn er regelmatig storingen opgetreden die tot nu toe nog konden worden verholpen. Ze hebben nog niet geleid tot problemen tijdens voorstellingen. Het uitvallen van een trekkenwand is een risico dat toeneemt. Zonder functionerende trekkenwanden moeten voorstellingen geannuleerd worden. Voorstel is om de versleten onderdelen en met name de software van de trekkenwand in 2020 te vervangen. De geschatte kosten zijn € 1,3 miljoen. (afhankelijk van het definitieve plan van eisen en na aanbesteding zal het bedrag kunnen liggen tussen € 1,1 en € 1,5 miljoen). De vervanging leidt tot extra kosten (kapitaallasten), omdat de investering in 2003 is meegenomen in de overnamekosten van het gebouw en wordt afgeschreven over een periode van 40 jaar.</p>	Vanaf 2021 jaarlijks € 50.000 kapitaallasten

Nr	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	ONONTKOOMBAAR EN WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
17	8 PVG	<p>Onderzoek Ecofactorij II Het project Ecofactorij II omvat de ontwikkeling en realisatie van een bedrijventerrein aan de zuidoostkant van Apeldoorn. Besluitvorming over de haalbaarheid van het project Ecofactorij II is voorzien in de zomerperiode van 2019. Om het project verder te kunnen ontwikkelen en uiteindelijk te realiseren is voor de komende projectfase, de programmafase, een budget benodigd. Dit betreft bestaand beleid. De huidige verkenning van de ontwikkeling van de Ecofactorij II maakt onderdeel uit van het collegewerkprogramma 2018-2022. Het projectmatig ontwikkelen van een bedrijfsterrein vergt de nodige voorbereidende werkzaamheden. In Apeldoorn werken we volgens de IPOR-systematiek (Initiatief-Programma-Ontwikkeling-Realisatie) aan projecten en gebiedsontwikkelingen. Voor het verder ontwikkelen is budget nodig. Met dit budget kunnen de apparaatskosten en (externe) onderzoekskosten worden gedekt om de producten op te leveren om de ontwikkeling van het bedrijventerrein een stap verder te brengen.</p>	In 2020 is eenmalig € 250.000 nodig
18	6 JZW	<p>Op peil houden uitvoeringsbudget volksgezondheid Het huidige budget voor volksgezondheid bestaat deels uit tijdelijk extern geld. Deze geldstromen eindigen de komende jaren. Zonder aanvullende middelen is continuering van een minimale uitvoering van gezondheidsbeleid niet mogelijk. Gezondheidsbevordering vraagt om een lange adem en dus continuïteit van de inzet. Zonder extra middelen wordt het karige (voorstel voor het) uitvoeringprogramma gezondheid nóg kariger. De vraag is niet gericht op extra budget, maar op het 'compenseren' van tijdelijk extern budget dat vervalt per 2022 om continuïteit te kunnen bieden. Het gaat onder andere om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • in stand houden AED netwerk; • beweegprogramma's voor (zeer) kwetsbare inwoners (lage SES, kinderen) • gezondheidsbevordering op de thema's alcohol, roken en overgewicht (dit is de uitwerking van o.a. de landelijke preventie akkoorden) • uitvoering geven aan sober preventie- en handavingsplan alcohol. 	Vanaf 2022 is jaarlijks € 80.000 nodig

Nr	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	ONONTKOOMBAAR EN WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
19	1 INF	<p>Informatiebeveiliging en privacy</p> <p>We zien binnen het vakgebied Informatiebeveiliging een toename van het werk. Deels door het uitvoeren van nieuwe werkzaamheden, zoals het begeleiden van audits en het initieel opzetten van maatregelen. Op grond van wettelijke of overige landelijke richtlijnen moet werk anders uitgevoerd worden en meer worden vastgelegd.</p> <p>Voorts zien we ook een flinke toename in het aantal bedreigingen dat op ons af komt. Op dit moment is de bezetting onvoldoende.</p> <p>Met ingang van 1 januari 2020 dient de informatiebeveiliging van de gemeente conform de "Baseline Informatiebeveiliging Overheid" (BIO) te zijn ingericht. Eén van de maatregelen betreft de monitoring van de informatie verwerkende omgeving. Daartoe is de inzet van een "Security Information and Event Management" (SIEM) oplossing noodzakelijk. Zo'n systeem maakt het onder meer mogelijk om aanvallen op de informatievoorziening te detecteren en te traceren.</p> <p>Ook binnen het vakgebied privacy zien wij een toename van het werk mede als gevolg van de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG schrijft voor dat wij per 25 mei 2018 een Functionaris Gegevensbescherming in dienst moeten hebben.</p>	Vanaf 2020 is jaarlijks € 300.000 extra nodig
20	3 JZW/A&I	<p>Plus OV frictiekosten 2019 en nieuwe aanbesteding</p> <p>Op 1 november 2018 hebben de gemeenten Deventer-Apeldoorn-Zutphen aangegeven vanaf 1 augustus 2019 geen gebruik meer te willen maken van de route gebonden vervoer via PlusOV. Op basis van de Gemeenschappelijk Regeling (GR) Basismobiliteit moeten uittredingskosten worden bepaald. Bureau Ernst & Young (EY) heeft hiertoe een voorstel ontwikkeld. Op 21 maart 2019 is in de bestuursvergadering PlusOV kennis genomen van het rapport 'Financiële consequenties voor gemeenten Zutphen, Deventer en Apeldoorn door deeltreding PlusOV'. Het bestuur heeft besloten om met betrekking tot de gedeeltelijke uittreding van de gemeenten Deventer, Apeldoorn en Zutphen (de DAZ-gemeenten) de volgende uitgangspunten te hanteren voor het ramen van de 'schadelast':</p> <ul style="list-style-type: none"> • de zogenaamde fictieve begroting 2020 wordt als basis genomen voor het berekenen van de schadelast; • de focus bij de schadelastberekening ligt op de regie- en beheerkosten; • de schadelast voor de DAZ-gemeenten wordt zodanig berekend dat afrekening ineens mogelijk is. <p>Op grond van deze uitgangspunten wordt gewerkt aan een voorstel om de hoogte van de uittredingskosten te bepalen. Bij de opmaak van de Voorjaarsnota is bestuurlijk nog geen besluit genomen over de hoogte van het bedrag voor de schadelast. Echter, ruwe berekeningen laten zien dat het voor de gemeente Apeldoorn ca. € 500.000 zal bedragen. Vooralsnog nemen we dit bedrag op.</p>	In 2019 is € 500.000 nodig

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	INVENTARISATIE WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
1	1 POW	<p>Burgerparticipatie</p> <p>Het thema burgerparticipatie is onderdeel van het collegewerkprogramma. In aansluiting op de raadsopdracht Burgerparticipatie van januari 2019 (met als kern: inzetten op verbreding en uitbreiding van alle vormen van participatie) wordt hieraan in 2019 vorm en inhoud gegeven.</p> <p>Er wordt een programma gestart om integraal en met de samenleving het onderwerp burgerparticipatie meer vorm, inhoud en borging te geven. In dit programma wordt er van elkaar geleerd, worden ontwikkelingen logisch aan elkaar geknoopt en wordt waar nodig iets toegevoegd.</p> <p>Het programma baseert zich op het motto: "kennen > vertrouwen / waarderen > samenwerken" en bestaat uit de volgende drie lijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beïnvloedingsparticipatie - inwoners meer betrekken - waardecreatie <p>Rode draad in het programma is de aandacht voor leren & ontwikkelen: Om participatiecompetenties (verder) te ontwikkelen en experimenten lerend vorm te geven.</p> <p>Voor 2020 is hiervoor budget nodig. Afhankelijk van de resultaten en opgedane inzichten kan dit leiden tot een vervolg in de Voorjaarsnota van 2020.</p>	In 2020 eenmalig € 250.000
2	1 S&R	<p>Smart City</p> <p>Smart City Apeldoorn is een manier van werken, die nog verder ontwikkeld moet worden. Het is een thema, maar geen zelfstandig programma met projecten. Kort samengevat is Smart City Apeldoorn: de samenwerking tussen inwoners, bedrijven, overheid en onderwijs- en kennisinstellingen door het toepassen van ICT om te zorgen voor een betere kwaliteit van leven. Daarbij zijn hoogwaardige ICT infrastructuur (b.v. glasvezel, 5G en LoRa) en -voorzieningen, laagdrempelige digitale toegankelijkheid en een digitaal vaardige samenleving noodzakelijke randvoorwaarden.</p> <p>En we geven als gemeente ruimte voor burgerinitiatieven en economische ontwikkeling. Deze manier van werken is in 2019 opgestart en werpt al zijn vruchten af. Dat verdient een vervolg in de komende jaren.</p> <p>Smart City Apeldoorn is een rijdende trein, die niet meer is te stoppen. Daarnaast speelt Apeldoorn zowel bestuurlijk als ambtelijk een leidende rol in de G40 als het gaat om Smart Cities en heeft het de verplichting die rol serieus en geloofwaardig in te vullen.</p> <p>Daarvoor is een relatief klein budget nodig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • waaruit kleinere projecten kunnen worden betaald • om zaken van de grond te krijgen, die niet vanzelf gaan en een impuls nodig hebben • om op bepaalde momenten snel te kunnen handelen als dat nodig is • om grotere projecten en programma's te kunnen co-financieren. 	Vanaf 2020 is structureel € 125.000 nodig

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	INVENTARISATIE WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
		Zonder inbreng van eigen geld kunnen we geen aanspraak maken op subsidies vanuit b.v. de EU. We hoeven vaak zelf maar een klein bedrag in te leggen, om een veelvoud aan subsidie te ontvangen.	
3	2 POW	<p>Deelname aan het landelijk Experiment Gesloten Coffeeshopketen.</p> <p>In juni 2018 heeft de Gemeenteraad aangegeven onder voorwaarden mee te willen doen aan het landelijke Experiment Gesloten Coffeeshopketen. Het definitieve besluit van de Gemeenteraad volgt wanneer de landelijke kaders bekend zijn (naar verwachting juni 2019). Mocht Apeldoorn deelnemer worden aan het experiment, dan is de verwachting dat er budget nodig is voor extra handhaving, voorlichting en ambtelijke ondersteuning om het experiment uit te voeren.</p> <p>Voor extra inzet zijn geen dekkingsmogelijkheden in de bestaande begroting. Daarom wordt voorgesteld een PM post op te nemen.</p>	Vanaf 2020 -pm
4	5 JZW	<p>Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)</p> <p>Samen met het onderwijs, de zorg, sportverenigingen en bedrijven is er de afgelopen jaren veel bereikt om jongeren en hun opvoeders te ondersteunen bij het hebben en houden van een gezond gewicht, maar ook bij bewustwording van een gezonde leefstijl en het opgroeien in een gezonde leefomgeving. Het regisseren vraagt tijd. Het gaat om het opbouwen van een beweging samen met partners en sponsors en om het borgen van interventies. Het JOGG heeft zich inmiddels uitgebreid van 1 wijk naar heel Apeldoorn en heeft bekendheid gekregen in Apeldoorn waardoor partners en scholen de regisseur steeds beter weten te vinden. JOGG richt zich met name op het primair onderwijs, maar er is vraag naar en behoefte voor uitbreiding naar de totale doelgroepen tussen 2 – 19 jaar. Zowel binnen de huidige doelgroep (PO) is extra capaciteit wenselijk (regie, ondersteuning en uitbreiding Cool2BFit in andere wijken) als uitbreiding van de doelgroepen peuters (Nijntje Beweegdiploma en VVE) en tieners (VO).</p> <p>Daarnaast vraagt het integraal werken en daarmee de verbindingen maken met bestaande ambities en programma's om meer capaciteit. Met deze insteek gaan we nog meer de verbinding aan met de ontwikkeling van het programma comfortabele Gezinsstad.</p>	In 2019 en 2020 € 113.000

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	INVENTARISATIE WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
5	7 JZW	<p>Volksgezondheid</p> <p>De uitvoering van het lokale gezondheidsbeleid en de preventie activiteiten uit het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol worden bekostigd uit het budget voor volksgezondheid. Dit bescheiden budget bestaat naast eigen middelen veelal uit tijdelijke externe middelen. Het huidige budget van € 325.000 in 2019 daalt van € 250.000 in 2020 en 2021 naar € 150.000 vanaf 2022. Zonder aanvullende middelen is het vrijwel onmogelijk om een gezondheidsbeleid en alcoholpreventiebeleid uit te voeren waarbij maatschappelijke resultaten verwacht mogen worden. Daarom wordt voorgesteld een aanvullend bedrag van jaarlijks € 100.000 op te nemen. Hiermee neemt het budget in 2020 en 2021 tijdelijk toe met € 25.000 t.o.v. 2019 en daalt het budget vanaf 2022 met € 75.000 t.o.v. 2019.</p> <p>Met de tijdelijke middelen in 2020 kunnen we een <u>bescheiden keuze</u> maken uit de nieuwe ambities uit het gezondheidsbeleid of de ambities uit het preventie en handhavingsplan alcohol, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitwerking van de landelijke preventie akkoorden voor roken, overgewicht en alcohol; • inzetten op het stimuleren van positieve gezondheid bij samenwerkingspartners. Gezondheid is een thema dat onderbelicht is in de hulpverlening aan inwoners door zowel gemeentelijke dienstverleners als zorg- en welzijnsorganisaties die in onze opdracht werken. • regenboogstad (kosten daarvan nog onbekend; • verbinden van preventie en handhaving (alcohol) 	Vanaf 2020 € 100.000
6	8 JZW	<p>Zwembad de Sprenkelaar, voorbereidingskrediet van € 500.000</p> <p>Zwembad de Sprenkelaar moet na 50 jaar worden vervangen. In januari 2019 heeft de raad het college opdracht gegeven de haalbaarheid van een nieuw overdekt zwembad in Apeldoorn Noord te onderzoeken en daarbij mee te nemen de variant van een 50m bad. Naar verwachting zal de raad eind 2019 op basis van de resultaten van het locatie- en haalbaarheidsonderzoek een definitief besluit nemen over de nieuwbouw. In 2020 zal het PvE worden uitgewerkt en de aanbesteding voorbereid. De nieuwbouw zelf zal vooral in het jaar 2022 plaatsvinden met oplevering eind 2022. De planning is erg afhankelijk van de locatie. Een locatie waarvoor nog een RO procedure gevolgd moet worden, kan leiden tot een latere start van de bouw. Vooralsnog nemen we voor de kapitaallasten een -pm post op vanaf 2021.</p>	Vanaf 2021 -pm
7	9 PVG	<p>Binnenstad</p> <p>Afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in de Binnenstad. Grote stappen zijn gezet in de herinrichting van de openbare ruimte. Tegelijkertijd is te zien dat ook private</p>	In 2021 € 58.000 en in 2022 e.v. € 101.000

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	INVENTARISATIE WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
		<p>partijen vertrouwen hebben om in het bestaande vastgoed te investeren. Nu de vernieuwing van de binnenstad breed op gang is gekomen is het gewenst die “vliegwielfunctie” vast te houden en een vervolgstap te zetten en zo de kwalitatieve impuls te versterken.</p> <p>Om inhoud te geven aan de gewenste kwaliteitsimpuls in de binnenstad is een aantal aanvullende investeringen gewenst. Het gaat hierbij om enkele concrete investeringen, maar ook het creëren van ruimte voor een verdere stevige stap om -met externe partners zoals provincie en het waterschap- het binnenstadsklimaat te verbeteren. De extra investeringen betreffen:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Verbinding Deventerstraat-Marktplein ad € 350.000 b. Verblijfsgebied Paslaan ad € 150.000 c. Exploitatielasten fietsenstalling Hoofdstraat Zuid ad € 85.000. <p>De kapitaallasten worden opgenomen.</p>	
8a	9 POW/S&R	<p>Toekomstbestendige bedrijventerreinen</p> <p>Onze bedrijfsgronden zijn nagenoeg uitverkocht, we moeten vaker dan we willen nee verkopen aan bedrijven. We hebben een strategie ontwikkeld om ervoor te zorgen dat Apeldoorn als fysieke vestigingslocaties aan A-merk blijft en ruimte biedt aan bestaande en nieuwe ruimtevragers. Dit vraagt om een langjarige aanpak en investeringen. Wij houden tot 2030 rekening met een uitbreidingsvraag van ca. 40 ha.</p> <p>Belangrijk onderdeel hiervan is de revitalisering (toekomstbestendig maken) van onze bedrijventerreinen en ruimte vinden om nieuwe locaties geschikt te maken voor huisvesting. Dit is een proces waar veel financiële middelen mee gemoeid zijn. We zien onze investeringen als een vorm van cofinanciering, hogere overheden en private partijen investeren mee. Deze groei willen we realiseren door:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. revitalisering bedrijventerreinen en kantoorlocaties Revitalisering staat centraal zodra het gaat om deelgebieden op de bestaande bedrijventerreinen en (kantoor)locaties. Dit doen we op plekken waarvan het marktperspectief afneemt. Duurzaamheid en het klimaatneutraal maken van gebieden is hierin belangrijk; b. ontwikkelen van nieuwe werklocaties, waaronder het realiseren van Ecofactorij II. We onderzoeken ook of binnen het bestaand stedelijk gebied mogelijkheden zijn voor bedrijfshuisvesting en welke investeringen nodig zijn om deze gebieden hiervoor gereed te maken; c. stimulering van alternatieve plekontwikkeling. Hierbij denken wij aan nieuwe flexibele en onderscheidende concepten in stadscentra en/of op industriële werkomgevingen. We gaan hierin flankerend handelen, door bijvoorbeeld (mede te) investeren in fysieke plekontwikkeling en ruimte te bieden voor het experiment. Concreet gaat om locaties als het Zwitsal terrein, Hertberger Parc en de stationsomgeving in de binnenstad. 	<p>In 2020 € 120.000, 2021 € 165.000, 2022 € 225.000 en € 310.000 in 2023. Dit is inclusief de kapitaallasten van investeringen 2020 € 750.000; 2021 € 1.000.000; 2022 € 1.500.000; 2023 € 2.000.000</p>

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP BESCHRIJVING	INVENTARISATIE WENSELIJK NIEUW BELEID IN €
9	9 PVG	<p>Openbare ruimte centrum Ugchelen</p> <p>We zijn ruime tijd in gesprek met de eigenaar van tankstation De Witte, dat in het centrum van Ugchelen is gevestigd, om de mogelijkheden te onderzoeken dit tankstation uit het centrum te verplaatsen. Dit met het oog op de gewenste ontwikkeling van het centrum. Eind 2018 hebben we overeenstemming met de eigenaar bereikt en in de loop van 2019 wordt het tankstation ontmanteld. Als het tankstation is verwijderd en op de locatie de verwachte woningbouw is gerealiseerd, zullen we de openbare ruimte, met name in het centrum, moeten aanpakken. Hiervoor hebben we naar verwachting in 2020 en 2021 elk jaar € 250.000 nodig. De kapitaallasten zijn opgenomen.</p>	In 2021 is € 4.000, in 2022 is € 7.000 en in 2023 is € 24.000 nodig
10	9 POW/S&R	<p>Uitvoeringsplan huisvesting arbeidsmigranten</p> <p>Dit jaar heeft het programma Vitale Vakantieparken in de gemeente Apeldoorn een belangrijke stap voorwaarts gezet. De problematiek voor huisvesting van arbeidsmigranten wordt alsmaar nijpender. Deze vindt momenteel vaak plaats op recreatieterreinen. Dit is veelal strijdig met de recreatieve functie die deze terreinen hebben. Om hiermee concreet aan de slag te gaan, moet er een uitvoeringsplan voor huisvesting van arbeidsmigranten komen. Het doel van deze notitie is een inventarisatie te doen naar arbeidsmigranten en voorstellen te doen voor huisvesting van de arbeidsmigranten op vakantieparken en elders in Apeldoorn.</p> <p>Binnen het bestaande programma Vitale Vakantieparken is geen ruimte om deze opgave aan te pakken. De kosten bedragen € 40.000 in 2020 en 2021.</p>	In 2020 € 40.000 en in 2021 € 40.000
10	9 ORG/INF	<p>Doorontwikkeling website Apeldoorn</p> <p>In juni 2018 is raadsbreed een motie aangenomen waarin het college werd opgeroepen om de gemeentelijke website een functie te geven die past bij deze tijd en waar ook bezoekers en toeristen alle beschikbare informatie kunnen vinden. Er heeft een uitgebreide verkenning van de mogelijkheden plaatsgevonden. Op onderdelen is nog verdieping nodig en de definitieve keuze moet daarom nog worden gemaakt. De richting is:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. basis op orde; terugbrengen aantal websites en beheer op orde; 2. opzet website en online dienstverlening herstructureren op basis van de nieuwe nog vast te stellen koers rondom Apeldoorn.nl; 3. Online platform om burgers te betrekken bij de strategische doelstellingen van de gemeente en een platform om meer interactief in een buurt te weten wat er speelt en met burgers samen te werken; 4. verbeteren van de online marketingstrategie van Apeldoorn. Een duidelijke plaats met verwijzing hiervoor op Apeldoorn.nl. 	Vanaf 2020 jaarlijks € 205.000

BIJLAGE 2

Samenvattend overzicht ombuïgingen (zie apart document)

BIJLAGE 3

Beknopte toelichting per ombuiging

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP / BESCHRIJVING	OMBUIGING IN €
1.	5, (6) 7 JZW	<p>Subsidieregeling algemene voorzieningen Jeugd en WMO</p> <p>Verzameling van maatregelen: het niet indexeren van subsidieverleningen in 2019 (€ 400.000) en 2020 (€ 800.000), opheffen budgetreservering voor bezwaren (€ 250.000) en het beperkt invullen van de initiatievenregeling/Right to Challenge (€ 700.000).</p>	In 2019 besparing van € 1.350.000 en in 2020 van € 1.750.000.
2.	5 JZW	<p>Algemene voorzieningen (inwonersondersteuning)</p> <p>Voor het versterken van sociale vaardigheden doen we een groter (financieel) beroep op ouders en/of wordt gebruik gemaakt van andere voorzieningen zoals scholen.</p>	Structureel € 200.000 vanaf 2021
3.	5 JZW	<p>Jeugdgezondheidszorg</p> <p>Bij de overgang van de jeugdgezondheidszorg van de GGD naar het CJG in 2017 is een taakstelling opgenomen van € 200.000. Dit bedrag is opgenomen als stelpost voor het CJG voor het geval er onvoorziene uitgaven zijn voor de jeugdgezondheidszorg. Het CJG heeft de taakstelling geëffectueerd door haar nieuwe manier van werken in de jeugdgezondheidszorg. Afgelopen jaren is gebleken dat het CJG de taakstelling heeft gehaald. Het bedrag kan nu structureel verwerkt worden in de begroting.</p>	€200.000 structureel
4.	5 JZW	<p>Actieplan kosten jeugdhulp</p> <p>In het Actieplan Kosten Jeugdhulp staan verschillende maatregelen, waarmee de kosten van jeugdhulp kunnen worden teruggebracht. Een deel van de maatregelen loopt via onze gemeentelijke toegang tot jeugdhulp, het CJG. De volgende maatregelen vallen hier onder:</p> <ol style="list-style-type: none"> Afschalen van 20% indicaties Individuele voorzieningen via het CJG naar Algemene Voorzieningen en CJG4Kracht; Budgetplafond vaststellen op de zorgvorm begeleiding lokaal; Uitbreiden van POH Jeugdhulp bij huisartsen; Dossieronderzoek jeugdigen met indicatie Jeugdwet in relatie tot Wet langdurige zorg; Betere aansluiting onderwijs en jeugdhulp (projectplan OJA); Uitstroom residentieel geplaatste kinderen naar lichte vormen van jeugdhulp of naar huis (projectplan Terug naar Huis); Stevig in zetten op netwerkonderzoek (Projectplan) Versterken Ouderschap Eerst. <p>Andere maatregelen zijn gerelateerd aan onze manier van inkopen. Binnen de huidige raamovereenkomst zijn verschillende sturingsmaatregelen mogelijk, zoals het instellen van budgetplafonds voor aanbieders. Budgetplafonds moeten ruim voor het nieuwe jaar aangekondigd worden, zodat deze in 2020 ingesteld kunnen worden. Voor 2019 is het aankondigen van budgetplafonds voor nieuwe aanbieders al wel mogelijk. Daarnaast zetten we in op een meer zakelijke</p>	In 2019 een besparing van € 2.000.000 en in volgende jaren van € 5.000.000.

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP / BESCHRIJVING	OMBUIGING IN €
		houding, waardoor we beter in control komen en waarmee we strakker kunnen sturen op nieuwe ontwikkelingen.	
5.	1 F&C	<p>Hogere algemene uitkering Gemeentefonds jeugdzorg</p> <p>De efficiencykorting van 15% op de budgetten voor jeugdhulp in 2015, 2016 en 2017 en vrijwel geen compensatie voor volumegroei in diezelfde jaren hebben er voor gezorgd dat veel gemeenten te maken hebben gekregen met grote tekorten. Tekort die nog worden versterkt door oplopende uitgaven voor de wmo. Inmiddels erkent ook het Rijk de financiële problemen bij gemeenten. Het ministerie van VWS en de VNG zijn in gesprek over een onderbouwde 'claim' t.b.v. de Voorjaarsnota van het Rijk. Daarover bestaat op dit moment nog geen duidelijkheid, maar in het bestuurlijk overleg van 12 maart jl. is gesproken over € 350 miljoen voor zowel 2019 als voor 2020 en € 200 miljoen structureel vanaf 2021. De VNG vraagt een hoger bedrag. We lopen een risico door te anticiperen op een hogere rijksvergoeding. We verwachten in de meicirculaire hier duidelijkheid over te krijgen.</p>	In 2019 en 2020 €3.500.000 en jaren daarna €2.300.000
6.	1 F&C	<p>Geen inflatiecorrectie voor materiële uitgaven</p> <p>De budgetten in de BBB/MPB worden jaarlijks geïndexeerd op basis van onder andere CPB cijfers. We kiezen er voor om voor 2020 geen materiële index aan de budgetten toe te kennen. In deze maatregel is uitgegaan van de nullijn voor de materiële index, behalve bij de budgetten op programma 5 (jeugd en onderwijs) en 7 (maatschappelijke ondersteuning). Dat zou de tekorten op deze beleidsterreinen verder vergroten. De materiële index heeft ook invloed op (kostendekkende) tarieven zoals afvalstoffenheffing en rioolrechten. Bij deze onderdelen blijven we de index onverkort toepassen. Deze maatregel kan betekenen, dat de instellingen als compensatie meer eigen inkomsten moeten zoeken, dan wel hun uitgaven (beperkt) moeten verlagen.</p>	€650.000 structureel vanaf 2020
7.	1 POW	<p>Initiatievenfonds</p> <p>Het initiatievenfonds is bedoeld om een financiële bijdrage te leveren aan initiatieven vanuit de samenleving op allerlei terreinen. Er is per ingang van 2019 jaarlijks € 100.000 gereserveerd. Bij dit budget hoort een initiatievenregeling die in de maak is. Het operationeel maken van de regeling heeft vertraging opgelopen. De regeling zal naar verwachting medio 2019 gereed zijn. Daarom stellen we voor het halve budget voor 2019 als ombuigingsmogelijkheid aan te merken (€ 50.000 eenmalig).</p>	In 2019 €50.000 incidenteel

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP / BESCHRIJVING	OMBUIGING IN €
8.	1 S&R	Aanjaagbudget Er is jaarlijks € 300.000 aanjaagbudget beschikbaar voor de 6 bestuursstijlinterventies. Een deel van dit budget, dat niet in (communicatie) capaciteit is vertaald, zou kunnen worden omgebogen. Er resteert voor 2019 nog een bedrag van € 100.000 waarvoor geen verplichtingen zijn aangegaan. Voor 2020 e.v. betreft het een bedrag van € 120.000.	In 2019 € 100.000 en vanaf 2020 structureel € 120.000
9.	1 PVG	Verhoging opbrengsten verkoop vastgoed In 2019 kan de verkooptakstelling met € 500.000 extra verkoopresultaat gerealiseerd worden. Daarnaast zal het voormalige Sportfondsenbad in 2020 voor €1.500.000 worden overgedragen. Voor de jaren daarna is het op dit moment nog lastig in te schatten of en in welke mate een extra verkoopopbrengst realistisch is. Voor 2021 en 2022 wordt daarom voorgesteld om €100.000 extra verkoopopbrengst op te nemen.	In 2019 incidenteel € 500.000 en in 2020 incidenteel € 1.500.000. In 2021 en 2022 € 100.000.
10.	3 B&O	Onderhoud openbare verlichting Door het toepassen van nieuwe technieken (zoals LED en longlife lampen) kunnen de kosten voor het onderhoud van de openbare verlichting met 50.000 euro worden verlaagd.	€ 50.000 structureel vanaf 2019
11.	3 B&O	Temporiseren revitalisering Temporiseren uitgaven revitalisering bijvoorbeeld door het jaarlijkse investeringsbedrag van € 4,0 miljoen in 10 jaar om te zetten naar € 2,0 miljoen in 20 jaar. Dit leidt tot vertraging in de uitvoering waardoor bepaalde wijken later gerevitaliseerd worden dan in eerste instantie de bedoeling was.	€ 2.000.000 minder investeren vanaf 2021 > vermindering kapitaallasten in 2022 € 65.000 en vanaf 2023 € 130.000.
12.	3 B&O	Schoonmaken parkeergarages Het schoonmaken van parkeergarages is een aantal jaren door externe partijen gedaan, maar kan ook in eigen beheer worden uitgevoerd.	€ 50.000 structureel vanaf 2019

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP / BESCHRIJVING	OMBUIGING IN €
13.	3 RL	<p>Diverse ombuigingen mobiliteit</p> <ul style="list-style-type: none"> - nu Apeldoorn deel uitmaakt van de provinciale concessie voor de plaatsing van laadpalen zijn de in de MPB 2017-2020 opgenomen budgetten overbodig. - deelname aan het rijks- en regionale programma Talking Traffic levert subsidies op voor de ombouw van bestaande verkeerslichten naar intelligente verkeerslichten, ook voor fietsers. - omdat er nog geen initiatieven zijn voor duurzame mobiliteit kan dit budget worden vrijgespeeld. - in het jaar 2018 zijn de gelden die voor proeven innovatieve openbaar vervoer toepassingen zijn gereserveerd niet besteed. Deze gelden zijn via een overlopende post in de jaarrekening meegenomen naar 2019. Ook in 2019 zijn hiervoor gelden beschikbaar. Het niet uitgeven van de gelden in 2018 (met uitzondering van het project Mobuur) heeft te maken met de nieuwe openbaar vervoer concessie die in 2020 ingaat. Na effectuering van deze concessie in 2020 kan pas bepaald worden op welke gebieden het zinvol is om andere openbaar vervoer toepassingen in te zetten met gemeentelijke middelen. 	<p>In 2019 incidenteel € 200.000 lasten en € 170.000 investeringen. In 2020 resp. € 24.000 en € 30.000, in 2021 resp, € 26.000 en € 125.000 en in 2022 en 2023 € 36.000 aan lasten.</p>
14.	3 RL	<p>Temporiseren maatregelen ecologische knelpunten</p> <p>In het groenplan – midden variant opgenomen in de MPB 2019 e.v. – is voor de jaren 2019 t/m 2022 € 187.500 aan investeringen opgenomen voor het oplossen van ecologische knelpunten (voor vier jaar) en € 50.000 voor natuurvriendelijke oevers (voor vier jaar). De investeringen in 2019 worden geheel en die voor 2020 voor de helft met twee jaar uitgesteld.</p>	<p>Incidenteel € 238.000 investeringen in 2019. In 2020 € 8.000 lasten en € 119.000 investeringen. In 2021 € 12.000 lasten en oppakken uitgestelde investeringen met €238.000 en in 2022 € 4.000 extra lasten en oppakken investeringen €119.000. In 2023 en 2024 € 12.000 extra lasten.</p>
15.	3 RL	<p>Natuur inclusief bouwen</p> <p>De maatregelen voor natuur inclusief bouwen kunnen getemporeerd worden. Het betreft een in het groenplan structureel beschikbaar gesteld budget dat eenmalig in 2019 niet wordt besteed.</p>	<p>In 2019 € 60.000 incidenteel</p>

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP / BESCHRIJVING	OMBUIGING IN €
16.	4 RL	<p>Energietransitie De maatregelen betreffen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - temporiseren storting van het eigen vermogen in de algemene reserve, gerelateerd aan het volume van de leningen uit het energiefonds Apeldoorn: we temporiseren het tempo van leningen uit het energiefonds. Hiervoor moet het lening plafond in 2019 van € 3 miljoen met € 1 miljoen worden verlaagd en in 2020 van € 4 miljoen met € 1 miljoen worden verlaagd. In 2022 wordt het lening plafond verhoogd naar € 2 miljoen. - temporiseren energieregisseurs in wijken. - temporiseren voorbeeld woning - zon en wind, budget verschuiven van 2019 naar 2020 - temporiseren bijdrage aan onderzoek ultradiepe geothermie - post onvoorzien kan vervallen 	In 2019 € 350.000, 2020 € 50.000, 2021 € 120.000, 2022 extra lasten € 80.000 en in 2023 besparing € 120.000
17.	5 S&R	<p>Comfortabele gezinsstad Er kan meer tijd genomen worden voor het verkennen van de mogelijkheden voor het verbeteren bewegvaardigheid en motorische ontwikkeling van kinderen, middels inzet vakdocenten bewegingsonderwijs in het basisonderwijs. Om deze reden hoeft het budget in 2019 niet in zijn geheel te worden uitgegeven.</p>	In 2019 € 100.000 incidenteel
18.	6 A&I	<p>Implementatie Wet inburgering Voor de implementatie van de nieuwe wet inburgering zijn er in de MPB middelen geraamd. De wet wordt een half jaar later dan gepland ingevoerd. Daardoor zijn de geraamde middelen voor een beperkter deel nodig in 2019. Het gaat in totaal om een incidenteel bedrag van € 34.000 dat in 2019 bespaard kan worden.</p>	In 2019 € 34.000 incidenteel
19.	7 JZW	<p>Gehandicaptenparkeerkaarten We geven gehandicaptenparkeerkaarten uit tegen kostprijs. De kostprijs is € 90.000 euro en bestaat uit materiële kosten en personeelskosten. De personeelskosten zitten voor circa € 40.000 dubbel in de begroting.</p>	€40.000 structureel vanaf 2019
20.	7 JZW	<p>Maatschappelijke opvang/beschermd wonen Binnen het uitvoeringsbudget voor de Transformatie-agenda MO/BW Oost-Veluwe zijn diverse projecten opgenomen waarop bezuinigingen/bijstellingen mogelijk zijn.</p>	In 2019 €74.000 en in 2020 €108.000
21.	5 JZW	<p>Volksgezondheid (gezond en fit) We buigen incidenteel om in het budget Gezond en fit. Het gaat om een bedrag van 43.000 euro in 2019. Dit is het bedrag dat resteert in 2019 als we de kosten voor een zeer karige uitvoering van het gezondheidsbeleid (w.o. leefstijlbevordering) afzetten tegen het lagere budget voor gezondheidsbevordering in 2020 en 2021.</p>	In 2019 €43.000 incidenteel

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP / BESCHRIJVING	OMBUIGING IN €
22.	8 JZW	Rente kunstgrasvelden Op het budget nodig voor het versterken van renteloze leningen voor de aanleg van kunstgrasvelden wordt in 2019 geen beroep op gedaan en in 2020 beperkt.	In 2019 € 82.000 incidenteel en in 2020 € 50.000 incidenteel.
23.	8 RL	Cultuur Binnen de huidige cultuurnota die loopt t/m 2020 is geen volledige besteding opgenomen voor het bedrag jonge cultuur. De ambitie is om in de volgende cultuur nota vanaf 2021 dit bedrag geheel in te zetten. Daarnaast is er een bedrag van € 18.000 binnen de cultuur budgetten onbesteed.	In 2019 en 2020 besparing €118.000, daarna structureel €18.000
24.	9 RL	Herfasering budget omgevingswet Anders faseren van (een deel van) het budget voor de implementatie van de omgevingswet door verschuiving van 2019 naar 2021.	In 2019 €400.000. Dit bedrag wordt ingezet in 2021.
25.	9 RL	Digitale stelsel omgevingswet t.i.v. voorziening bouwleges Een deel van het budget voor het digitale stelsel omgevingswet kan ten laste van de voorziening bouwleges gebracht worden. Het budget voor implementatie van het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) betreft deels incidentele ICT uitgaven voor digitalisering werkprocessen, koppelingen tussen DSO en Apeldoornse Servicebus en aan te sluiten applicaties en het technisch ontsluiten van het omgevingsplan. Deze voorzieningen zijn nodig voor het kunnen (blijven) afgeven van vergunningen en informatie. Daarom kunnen deze kosten ten laste van de voorziening bouwleges gebracht worden. Er is een relatie met de feitelijke vergunningverlening.	In 2019 € 30.000, in 2020 € 200.000 en in 2022 €50.000
26.	8 RL	Digitalisering bouwarchief Bij de jaarrekening 2018 is een bedrag van € 214.000 overgeheveld naar 2019. Een deel van dit budget kan worden ingeleverd. Er staat hiernaast nog ruim € 350.000 in de begroting voor 2019 en 2020 samen. Dit is voldoende om de digitalisering goed af te ronden.	In 2019 €114.000 en in 2020 €100.000
27.	8 RL	Invoering omgevingsvergunning Bij de jaarrekening 2018 is een bedrag van € 144.000 voor Invoering omgevingsvergunning (digitaal werken) overgeheveld naar 2019. Dit bedrag kan worden ingeleverd. De bestaande applicatie wordt verbeterd. Voor de investeringen die daarvoor nodig zijn is het structurele bedrag in de begroting voldoende.	In 2019 incidenteel € 144.000
28.	5 JZW	Begrotingssubsidie Brede Scholen Binnen programma 5 is een subsidie Brede Scholen opgenomen. Dit budget wordt gebruikt als activiteitenbudget voor de zes brede scholen in Apeldoorn.	€ 100.000 structureel vanaf 2020

NR	PROGRAMMA	ONDERWERP / BESCHRIJVING	OMBUIGING IN €
		In de afgelopen jaren is het steeds moeilijker gebleken voor de scholen om de ureninzet te leveren die nodig is om de gewenste activiteiten op het juiste niveau aan te kunnen bieden. De ombuigingsmaatregel is acceptabel, mede omdat een deel van de activiteiten ook in de nabijheid van de wijk te vinden zijn.	
29.	5 JZW	Onderwijshuisvesting Elke 4 jaar wordt een nieuwe kadernota onderwijs-huisvesting vastgesteld. De volgende kadernota staat gepland voor 2020-2023. In de kadernota worden de nieuwe projecten voor vervangende nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen opgenomen. Nadat de raad de nieuwe kadernota heeft vastgesteld zullen de nieuwe projecten worden voorbereid voor uitvoering. Dit kost tijd. Daadwerkelijk realisering van de nieuwe projecten wordt niet voorzien voor 2021. Dit betekent dat de kapitaallasten die in de doorrekening van de reserve voor 2020 zijn begroot vrij kunnen vallen.	€ 400.000 incidenteel voor 2020
30.	7 JZW	Crisisopvang We houden jaarlijks budget over op crisisopvang.	€ 80.000 structureel vanaf 2019
31.	ORG	Taakstelling bedrijfsvoering Een collectieve taakstelling op de bedrijfsvoerings-budgetten van eenheden levert in zowel 2019 als in 2020 € 1 miljoen op.	In 2019 en 2020 € 1.000.000
32.	1 F&C	Besparen op Stelpost Overhead In de Stelpost Overhead is € 100.000 gereserveerd als bijdrage aan de eenheden voor de kosten van eenheidsoverhead (b.v. vorming & opleiding, dienstkleding) van nieuwe formatieplaatsen. Voorgesteld wordt deze bijdrage in 2019 ad totaal € 100.000 niet aan de eenheden toe te kennen.	In 2019 eenmalige vermindering met €100.000
33.	ORG	Uitstellen van het Medewerkers Tevredenheidsonderzoek Tweejaarlijks wordt een medewerkers tevredenheidsonderzoek gehouden om te peilen hoe medewerkers in hun werk staan en welke onderwerpen in de beleving van medewerkers aandacht nodig hebben. Op dit moment wordt met de OR onderzocht of het uitstellen van het MTO 2019 naar 2021 bespreekbaar is.	In 2019 € 40.000 incidenteel
34.	PVG	Vrijval deel extra verhoogde voorziening in algemene reserve grondbedrijf Zie hiervoor separate toelichting in de VJN onder 'winstafdracht grondbedrijf'.	In 2019 € 6.100.000 incidenteel en in 2020 € 2.000.000 incidenteel
35.	PVG	Af fromen reserve Zwitsal In maart 2019 is een drietal toekomstscenario's opgesteld en globaal doorgerekend. Deze scenario's geven het beeld dat de reserve niet volledig benodigd zal zijn en € 1 miljoen kan worden afgeroomd van de bestemmingsreserve Zwitsal naar de Algemene Reserve.	In 2019 een verschuiving van € 1 miljoen van bestemmingsreserve Zwitsal naar de Algemene Reserve.

BIJLAGE 4

Algemene reserve

Algemene Reserve

	Doorrekening AR MPB 2019-2022	Realisatie 2018	Doorrekening AR Jaarrekening 2018
<i>Stand per 31-12-2017</i>	<i>19.424.134</i>	<i>19.424.134</i>	<i>19.424.134</i>
Bijdrage rekeningresultaat 2016 aan AD	-500.000	-500.000	-500.000
Bijdrage van de Algemene Dienst 2018	310.000	310.000	310.000
Storting in AR uit programma 3, verkeer en vervoer	0	165.000	165.000
Rekeningresultaat 2017	19.853.000	19.852.716	19.852.716
Bestemming resultaat 2017	-2.172.000	-2.067.844	-2.067.844
Bijdrage uit de reserve bouwleges	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Accres: onderhoud 2018	-500.000	-323.378	-323.378
Bijdrage eenmalige middelen Anklaar	4.303.600	0	0
Huis van de stad	-375.000	-375.000	-375.000
Bijdrage uit energietransitie	100.000	100.000	100.000
Archeologisch noodfonds		46.347	46.347
Stand per 01-01-2019	42.943.734	39.131.975	39.131.975
Bijdrage rekeningresultaat 2016 aan AD	-2.000.000		-2.000.000
Resultaat jaarrekening 2018 (saldo)	0		38.005.000
Precario Liander 2019			7.500.000
Extra aflossen reserve tekort grondbedrijf	0		-10.951.898
Bijdrage exploitatie (scenario VJN)			-2.900.000
Huis van de stad	-1.044.000		-1.044.000
Bijdrage eenmalige middelen Anklaar	0		4.303.600
bijdrage aan reserve Hoger Onderwijs	-2.000.000		-2.000.000
bijdrage aan Bedrijfsvoeringsreserve	-1.000.000		-1.000.000
Bijdrage van de Algemene Dienst 2019	50.000		50.000
Eerste wijziging 2019	-180.000		-180.000
Bijdrage uit energietransitie	300.000		300.000
Stand per 01-01-2020	37.069.734		69.214.677
Bijdrage rekeningresultaat 2016 aan AD	-2.000.000		-2.000.000
Precario Liander 2020			7.500.000
Bijdrage uit netto vrije ruimte	1.302.000		1.302.000
Dekking Huis van de Stad uit AR	-1.190.000		-1.190.000
Besparing Huis van de Stad	270.000		270.000
Bijdrage van de Algemene Dienst 2020	48.000		0
Bijdrage uit energietransitie	400.000		400.000
Stand per 01-01-2021	35.899.734		75.496.677
Precario Liander 2021			7.500.000
Besparing Huis van de Stad	270.000		270.000
Bijdrage uit netto vrije ruimte	1.114.000		1.114.000
Bijdrage AR inlopen tekort grondexploitatie	285.968		285.968
Bijdrage uit afgeloste AR inlopen tekort grondexploitatie (scenario VJN)	5.555.635		0
Bijdrage van de Algemene Dienst 2021	419.000		0
Bijdrage uit energietransitie	200.000		200.000
Stand per 01-01-2022	43.744.337		84.866.645
Besparing Huis van de Stad	270.000		270.000
Bijdrage uit netto vrije ruimte	1.030.000		1.030.000
Bijdrage uit afgeloste AR inlopen tekort grondexploitatie (scenario VJN)	5.555.635		0
Bijdrage van de Algemene Dienst 2022	979.000		0
Stand per 01-01-2023	51.578.972		86.166.645
Besparing Huis van de Stad	270.000		270.000
Bijdrage uit netto vrije ruimte	1.030.000		1.030.000
Bijdrage uit afgeloste AR inlopen tekort grondexploitatie (scenario VJN)	5.555.635		0
Bijdrage van de Algemene Dienst 2022	979.000		0
Stand per 01-01-2024	59.413.607		87.466.645

BIJLAGE 5

Overzicht moties, amendementen, toezeggingen

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Amendement 5 “Met meer snelheid naar bewegen”

”

Besluit raad/toezegging:

Ingetrokken – met toezegging dat het project bij de VJN 2019 wordt teruggekoppeld

Betrokken eenheid: S&R

Uitwerking amendement:

In programma comfortabele gezinsstad wordt in 2019 gericht op het realiseren van 6 tot 8 schoolpleinen (totaal bedrag € 510.000). Bij dit proces zijn de schoolbesturen betrokken. De subsidieregeling liep tot 1 mei 2019 waarna de selectie plaats vindt op basis van de gestelde criteria: beweegvriendelijkheid, vergroenen (klimaatadaptatie) en het openbaar toegankelijk maken.

Inmiddels is de aanmeldingstermijn gesloten. Met het aantal inschrijvingen (en de bijbehorende claims) zou het beschikbare budget overschreden worden.

We gaan ons inspannen om- na de financiële check op criteria- zoveel mogelijk aanvragen te honoreren

Eind 2019 volgt een evaluatie die wordt gedeeld met de raad en wordt de koers voor de komende jaren uitgezet.

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Amendement:

A14 – “50 tinten groen” ingediend door VVD, GL, PvdD, CU, SGP, LA, SP en GB

Besluit raad/toezegging:

Ingetrokken – met toezegging om bij de VJN de middelen te vinden om vanaf 2020 met de ‘optimale variant’ te werken, voor 2019 wordt nog gewerkt met de ‘midden variant’.

Betrokken eenheid: RL

Uitwerking amendement:

Voor de uitwerking wordt verwezen naar de ombuiging bij de VJN waarin wordt voorgesteld om te overwegen om de optimale variant van het Groenplan & Ecogids niet uit te voeren’

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M2 "Het staartje van de burgemeester" ingediend door SGP, SP, 50PLUS - unaniem

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen - na toezegging om de raad te informeren over de huidige stand van zaken m.b.t. de probleebuurt

Verzoekt het college:

- voor de VJN 2019 de raad inzicht te geven in de aard van de problematiek in de verschillende wijken en buurten in de gemeente;
- het opstellen van mogelijke oplossingsrichtingen i.s.m. onder andere de sociale wijkteams;
- de daarmee samenhangende kosten inzichtelijk te maken

Betrokken eenheid: POW/JZW

Uitwerking motie:

- Ten opzichte van andere gemeenten kent Apeldoorn geen echte probleebuurt.
- Op stadsdeel en wijkniveau wordt gewerkt vanuit het Centrum Maatschappelijke Ondersteuning (CMO), waarin diverse professionals en vrijwilligers vanuit organisaties samenwerken aan ondersteuning op het gebied van welzijn, welbevinden en waar nodig zorg. Die ondersteuning verschilt van moment tot moment. Er is geen blauwdruk te geven van specifieke problematieken. Vaak gaat het om een opeenstapeling van problematieken in delen van straten of buurten. Denk aan schuldenproblematiek, eenzaamheid, en ontoelaatbaar gedrag van individuen en/of groepen.
- Om meer objectief en integraal te kunnen bepalen welke aanpak voor een gebied nodig is, wordt gewerkt aan een nieuwe opzet van het gebiedsgericht werken aan de hand van Gebiedsfoto's, Gebiedsanalyses en Vitaliteitsagenda's. Een eerste opzet daarvan kan rond de zomer aan de raad gepresenteerd worden.
- Het is mogelijk inzicht te geven in de huidige kosten van het van het CMO. Op 16 mei staat dit geagendeerd met een raadsinformatiebrief plus presentatie in de PMA. Het is nog niet mogelijk dit te relateren aan de nieuwe opzet van het gebiedsgericht werken.

Achtergrond

Net zoals in andere steden is er in Apeldoorn sprake van wijken en buurten met een sociale problematiek. Als we Apeldoorn afzetten tegen andere steden is de problematiek echter niet dusdanig dat wijken en buurten aangeduid kunnen worden als zogeheten 'achterstands-' of 'probleemwijken'.

Dat neemt niet weg dat er met en in wijken en buurten gewerkt wordt aan het verbeteren van de situatie voor zowel de individuele betrokkenen als de omgeving. Dat doen we in Apeldoorn op de volgende manieren:

Centrum Maatschappelijke Ondersteuning (CMO)

In de stadsdelen Noordwest/Centrum, Noordoost, Zuidoost en Zuidwest is het CMO actief. Het CMO bestaat uit het sociaal wijkteam, het welzijnsnetwerk, WMO en Participatie. We werken samen op basis van netwerksamenwerking.

De vier CMO-locaties zijn gevestigd in het stadsdeel en acteren op signalen vanuit het stadsdeel en eigen bevindingen. Professionals vanuit verschillende organisaties werken in het desbetreffende stadsdeel samen. Het succes staat en valt bij een goede onderlinge samenwerking en bij het goed geworteld zijn in het desbetreffende stadsdeel. Nadat de afgelopen drie jaren met dit model 'kwartier is gemaakt', is er nu sprake van een doorontwikkeling en het toewerken naar een definitieve positionering. Overleg vindt plaats met alle betrokken specialisten. Is er bijvoorbeeld sprake van jeugdoverlast dan bespreken de jongerenwerkers, wijkagent en stadsdeelmanager en mogelijke zorgverleners met elkaar. Er worden afspraken gemaakt wie wat op welk moment gaat doen. Die afstemming is noodzakelijk om er voor te zorgen dat hulpverleners niet langs elkaar werken met mogelijk onbedoelde negatieve effecten. Op deze manier worden elk jaar zo'n PM aantal casussen behandeld. Meestal is binnen PM 100 dagen een afdoende oplossing gevonden. Een grote uitdaging is om in te zetten op zogeheten 'collectieve oplossingen' en het aanspreken van het sociale netwerk om iemand heen.

Met name het welzijnsnetwerk werkt samen met vrijwilligers in de wijk. De gemeentelijke stadsdeelmanagers zijn op de hoogte van hetgeen speelt en worden op eigen initiatief of desgevraagd intensiever betrokken als er sprake is van incidenten of situaties waarbij kennis van de wijk en een bredere blik van belang is.

Het CMO werkt momenteel op basis van een eigen gebiedsanalyse. Die is gebaseerd op eigen waarnemingen en signalen en op cijfers van de eigen moederorganisaties. Deze analyse leidt tot focus op bepaalde gebieden en bepaalde problematiek. Voor het gebied Noordwest-centrum wordt bijvoorbeeld met name ingezet op de deelgebieden Kerschoten, Orden en Centrum.

Gebiedsgericht werken

In Apeldoorn werken we sinds jaar en dag gebiedsgericht. Voorheen met de zogeheten Stadsdeelaanpak die grofweg bestond uit het in het gebied ophalen van de vragen en behoeften (Toekomstagenda) en het daarop geven van een gemeentelijk antwoord (Stadsdeelplan). Sinds een jaar zijn we aan het proefdraaien met een gebiedsgerichte manier van werken die gebaseerd is op het meteen samen met het gebied bepalen wat er speelt en wat er nodig is om het gebied vitaal te houden:

Gebiedsfoto > Gebiedsanalyse > Vitaliteitsagenda > uitvoering (bv revitalisering)

De gebiedsgerichte manier van werken richt zich op alle leefgebieden: sociaal, veiligheid, fysiek etc.

Omdat bekend is dat de meeste inwoners met name betrokken zijn en willen worden bij hun eigen directe leefwereld en invloedssfeer, is Apeldoorn in het nieuwe gebiedsgericht werken opgedeeld in 46 buurten/gebieden.

Door het samenbrengen van objectieve gegevens uit een groot aantal al bestaande datasets wordt een integraal beeld verkregen en kunnen ook trends inzichtelijk worden gemaakt.

Het is de intentie om de objectieve gegevens waar mogelijk en nodig aan te vullen met subjectieve gegevens over de beleving. Op dit moment is er geen instrument dat deze subjectieve gegevens op het benodigde lage schaalniveau ophaalt. Gekeken wordt naar de mogelijkheid van het laten herleven

van de in 2014 wegbezuinigde Leefbaarheidsmonitor. Daar zijn echter kosten mee gemoeid die nu nog niet gedekt zijn.

Naar verwachting is een eerste basismodel van de Gebiedsfoto's rond de zomer van dit jaar gereed. In een soort van rozetmodel met relevante indicatoren, zal in één oogopslag zichtbaar zijn wat de situatie in de verschillende gebieden is en is er ook sprake van onderlinge vergelijkbaarheid tussen gebieden en met de stad als geheel.

Op basis van de Gebiedsfoto kan en zal onder regie van de stadsdeelmanager per gebied worden ingezoomd op de achterliggende data en doorgesproken over de benodigde maatregelen en aanpak die nodig is. Ook dit gebeurt in samenspraak van (gemeentelijke) professionals en inwoners. Een en ander vindt zijn weerslag in de zogeheten Vitaliteitsagenda's die zich richten op een periode van 1 tot 10 jaar.

Een eerste opzet van de Gebiedsfoto en de bijbehorende manier van werken kan desgewenst rond de zomer aan de raad gepresenteerd worden.

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M6 "Een eerlijke parkeermeter" ingediend door SGP, CDA, SP, D66, VVD, 50PLUS en CU met 26 voor en 13 tegen;

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen –

Na toezegging dat de consequenties worden meegenomen bij Parkeervisie

Roept het college op:

- om bij het opstellen van de parkeervisie op te nemen dat het parkeertarief in de parkeergarage Marktplein op maandag tussen 7:00-19:00 net als de andere doordeweekse dagen op het lage tarief wordt ingeschaald;
- in de parkeervisie op te nemen dat er voortaan niet meer naar boven wordt afgerond op hele en halve euro's, maar de gebruiker per minuut betaalt;
- voor de behandeling van de Voorjaarsnota 2019 met eventuele financiële consequenties van bovengenoemde zaken met aanvullende voorstellen naar de gemeenteraad te komen;

Betrokken eenheid: RL

Uitwerking motie:

Parkeertarief Marktplein maandag is besloten in Parkeervisie, wordt onderdeel van verordening parkeerbelastingen 2010 en daarmee afgedaan.

Er is geen sprake van afronden naar boven, zoals aangegeven in Raadsbrief 2018-660882. Met de uitrol van diverse opties van nieuwe garage apparatuur, belparkeren et cetera wordt waar mogelijk naar het doel van betalen per minuut toegewerkt. Er liggen grenzen bij muntbetaling en – uiteraard – bij betaling vooraf.

Financiële consequenties zijn in de parkeervisie meegenomen. Er zijn geen separate financiële consequenties.

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M7 "Voorstel elektrische auto's" ingediend door PvdD, SP, GB, PvdA, SGP en GL 23 stemmen voor en 16 tegen

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen - Verzoekt het college om de komende maanden in gesprek te gaan met inwoners, ondernemers, energiecoöperatie deA, stichting Mobuur en met gemeenten die al verdergaand beleid hebben rondom elektrische deelauto's om te onderzoeken wat extra kansen zijn van elektrische deelauto's in Apeldoorn en wat daar voor nodig is, en voor de VJN met een voorstel te komen.

Betrokken eenheid: RL

Uitwerking motie:

De uitvoering van de motie is gaande. Stimuleren van deelauto's wordt uitgewerkt op gemeentelijk en Cleantech regio niveau. Voor ons gemeentelijk wagenpark bekijken we of deze in avonden en weekenden als deelauto kunnen worden ingezet. Mobuur doet hetzelfde voor de twee elektrische auto's die overdag op weekdays de reguliere ritten rijden. Met het programma energie transitie wordt bezien welke extra acties kunnen worden genomen.

Het onderwerp elektrische deelauto's is bestuurlijk aan de orde geweest in het kader van de vaststelling van de parkeervisie op 21 maart 2019. In de parkeervisie is opgenomen dat op een plaatsingsverzoek van een elektrische deelauto deze een eigen, gemarkeerde parkeerplaats toegewezen zal krijgen.

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M8 "Volwaardig en betaalbaar OV" ingediend door SP, PvdD, PvdA, GL, 50PLUS, SGP, GB, CDA, CU VVD unaniem

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen

Roept het college op om

- met de provincie, inwoners en Apeldoornse bedrijven in gesprek te gaan over hoe het gebruik van openbaar vervoer in Apeldoorn gestimuleerd kan worden, met name om de autoverkeer- en parkeerdruk in Apeldoorn te verlagen, en hoe belemmeringen om het OV te gebruiken weggenomen kunnen worden,
- met de provincie in gesprek te gaan over de mogelijkheden om het eurokaartje opnieuw in te voeren en/of andere aantrekkelijkere tarieven,
- en voor de Voorjaarsnota de raad een voorstel voor te leggen welke mogelijkheden er zijn tegen welke kosten om het gebruik van openbaar vervoer in Apeldoorn te verbeteren.

Betrokken eenheid: RL

Uitwerking motie:

Voor de uitwerking wordt verwezen naar de claim bij de VJN voor 'een volwaardig en betaalbaar OV'

Gelet op de ombuigingsopgave in deze Voorjaarsnota is ervoor gekozen om de wens van de raad wel inzichtelijk te maken maar op PM te stellen (zie paragraaf 'risico').

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M11 "Onderhoud openbare ruimte blijvend op orde" ingediend door SGP en 50PLUS 37 stemmen voor en 2 tegen;

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen - Verzoekt het college :

- per kwartaal in 2018 en 2019 te rapporteren of het onderhoudsniveau CROW B met de extra middelen vanuit deze MPB wel gehaald wordt;
- als extra inzet nodig is tenminste het vastgestelde onderhoudsniveau te handhaven en met een voorstel te komen om de extra benodigde middelen te kunnen inzetten;
- dat geldt ook als er de wens is in een zone een hoger onderhoudsniveau (met geschatte kosten van 200.000 euro) te hanteren;
- de drie voorgaande punten waar nodig in de voorjaarsnota te verwerken;

Betrokken eenheid: B&O

Uitwerking motie:

Over het eerste kwartaal 2019 geven de rapportages aan dat het onderhoudsniveau met de extra middelen gehaald is.

Op dit moment is het nog te vroeg om aan te geven of extra inzet nodig is vanwege het feit dat het groeiseizoen nog moet beginnen.

Wij zijn bezig met het uitwerken van de zones. Het is nog te vroeg om aan te geven of hier extra middelen voor nodig zijn. De resultaten zijn in het laatste kwartaal van 2019 beschikbaar.

In de voorjaarsnota hebben wij aangegeven dat er in 2019 een zoektocht plaatsvindt naar goedkopere en of efficiëntere alternatieven voor het bestrijden van onkruid op verhardingen. De zoektocht is inmiddels in gang gezet. Vanwege een onzekere uitkomst hebben we een PM-post opgenomen (zie paragraaf 'risico's').

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M21a "Goede Mantelzorg" ingediend door SGP, CU, PvdA, VVD, CDA, SP, LA, GB en PvdD - unaniem

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen –

Roept het college op:

1. in 2019 bij de Voorjaarsnota met een uitgewerkt voorstel te komen voor een goede structurele regeling voor mantelzorg;
2. hierbij ook de hoogte van het mantelzorgcompliment en de respijtzorg te betrekken;
3. in het voorstel verschillende varianten met bijbehorende kostenniveaus aan te bieden, zodat de raad in 2019 een afgewogen keuze kan maken;
4. bij de verschillende varianten moeten ook de effecten voor de zorgvragers en mantelzorgers zo goed mogelijk inzichtelijk worden gemaakt.

Betrokken eenheid: JZW

Uitwerking motie:

Mantelzorgers verlenen op grote schaal belangrijke -onbetaalde- zorg. Het maatschappelijk belang is voor ons college evident. Uw motie "Goede Mantelzorg" van 8 november 2018, steunt ons in die overtuiging. Met u zijn van mening dat Mantelzorg de structurele waardering en de aandacht moet krijgen die het verdient. De mantelzorger bieden wij daarbij graag de ondersteuning die hij of zij nodig heeft om deze belangrijke taak uit te kunnen blijven voeren. In de door u gevraagde beleidsrijke raadsbrief welke wij u zeer binnenkort aanbieden, gaan we hier uitgebreid op in.

In de brief vergelijken wij de staande ondersteuningsstructuur en voorzieningen met de uitkomsten van een kwalitatief onderzoek door MantelzorgNL (voorheen Mezzo) waar ook De Kap onderdeel van is geweest. Daarnaast werken wij onder andere vier scenario 's uit voor de toekomst van de mantelzorgwaardering in Apeldoorn. Deze scenario 's lopen uiteen van handhaven van het huidige bedrag ad € 100 per mantelzorger waardoor een structureel tekort ontstaat van ca. € 222.000 per jaar tot het afschaffen van deze waardering wat een jaarlijkse besparing van € 384.000 oplevert. Onze voorkeur gaat uit naar een alternatief; de Groupcard waardoor de kosten beperkt blijven tot het beschikbare budget van € 384.000. Uiteraard is er daarbij altijd sprake van enige -maar overzienbare- onzekerheid omdat we vóóraf altijd moeten werken met een inschatting van het aantal aanvragen in enig jaar. Wij informeren u hier verder over via een raadsbrief.

Voorstel

Raadsbrief bespreken in de PMA van 6 juni 2019.

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M28a “Krachtige stad, vitale bedrijven” ingediend door VVD, CDA, D66, LA en GL met 28 stemmen voor en 11 tegen

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen – na toezegging dat de raad wordt meegenomen bij het plan van aanpak”

Roept het college op:

Bij de VJN 2019 met een plan van aanpak en een eerste indicatie van de kosten voor het revitaliseren van de Apeldoornse bedrijventerreinen te komen.

Betrokken eenheid: POW en PVG

Uitwerking motie:

In de afgelopen periode hebben we een schouw gemaakt van al onze werklocaties (bedrijventerreinen en kantoorlocaties), is de ontwikkeling hiervan gemonitord en hebben we een strategie uitgewerkt om tot toekomstbestendige bedrijventerreinen te komen. Onderdeel hiervan is een investeringsstrategie voor de revitalisering van terreinen. De financiële middelen hiervoor zijn opgenomen in de claim ‘De ondernemende stad’.

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie:

M29 "Herdenken is een voorrecht" (gewijzigd) ingediend door SGP, SP, VVD, 50PLUS en LA unaniem

Besluit raad/toezegging:

Aangenomen – na toezegging dat de raad wordt meegenomen bij het plan van aanpak"

Roept het college op:

- om bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2019 met uitgewerkte voorstellen t.a.v. genoemde vieringen naar de gemeenteraad te komen en de hiervoor benodigde middelen voor te stellen in de MPB 2020-2023;
- om bij die voorstellen extra aandacht te geven aan activiteiten die de jeugd meer historisch besef geven van Apeldoorn en de dorpen in de oorlogsperiode;

Betrokken eenheid: S&R

Uitwerking motie:

Stichting Bevrijding '45 organiseerde sinds 1985 een 'streetparade'. Jarenlang was onze stad verbonden met dit grootse defilé. In 2020 komt er geen defilé, we doen het nu anders. Op de voorterreinen van Paleis Het Loo komt een Canadees legerkamp met oude voertuigen, medische post, keuken, etc. Op het andere terrein optredens van bigbands en taptoe activiteiten. Daarbij wordt een internationale jongerenconferentie georganiseerd met middelbare scholieren uit Canada, Duitsland en de Veluwe. Er komen ook herdenkingen in de dorpen (i.o.m. stichting 4 en 5 mei Beekbergen, comité Beekbergen, Lieren, Oosterhuizen, comité Loenen en werkgroep Heidehof).

Dwars door Apeldoorn komt de *Canadian Walk*. Een gemarkeerde route waar je op 80 punten 80 bijzondere verhalen over de Canadese bevrijding en de oorlog kan beluisteren en bekijken. 80 verwijst naar de circa 80 weken vanaf de aankomst van de Canadese bevrijders in Europa tot het vertrek uit Nederland. De route loopt grotendeels langs de route waar voorheen het defilé voorbijkwam met Canadese veteranen.

En natuurlijk willen wij aandacht geven aan de verschrikkelijke gebeurtenis in het Apeldoornsche Bosch, de deportatie waarbij 1300 patiënten en 50 personeelsleden zijn omgebracht. Het is een van de meest aangrijpende gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog. Er komt een herinneringsplek in een van de historische gebouwen op het terrein van het voormalige Apeldoornsche Bosch. In verband daarmee zijn we samen met het comité Apeldoornsche Bosch en CODA in gesprek met de huidige eigenaar of er een vorm van dagbesteding in dit herinnerings/educatiecentrum kan komen. Bij dit laatste is ook ROC Aventus betrokken.

Dekking:

De dekking hiervan is voorzien vanuit het toerisme en evenementenbudget. Ook wordt een beroep gedaan op het vfonds convenant uit 2017 en de provincie Gelderland. Er zijn geen aanvullende middelen nodig.

Toezeggingen moties en amendementen te behandelen bij de VJN 2019.

Motie: M33 "Lokaal Evenwicht!" ingediend door LA en VVD

Besluit raad/toezegging:

Ingetrokken - na toezegging dat de raad in het 1e kwartaal wordt geïnformeerd wat de kosten zijn en dat de dekking wordt gevonden in de VJN

Betrokken eenheid: F&C

Uitwerking motie:

De motie Lokaal Evenwicht focust vooral op het verschil in tarief OZB tussen enerzijds woningen en anderzijds niet- woningen.

Vooraf.

Het tarief OZB bepalen we door de gewenste opbrengst OZB (= opbrengst OZB van het vorig jaar verhoogd met inflatie en volumeontwikkeling) te delen door de WOZ waarde inclusief volume en prijsontwikkeling (prijs is WOZ waarde) van een object. Dit betekent, dat bij een aanzienlijke waardeontwikkeling van het object het tarief daalt of minder stijgt en bij een achterblijvende waardeontwikkeling het tarief sneller omhoog gaat. De verschillen in waarde-ontwikkeling van woningen en niet woningen is een van de oorzaken van het uiteenlopen van de tarieven van woningen en van niet- woningen. De waardeontwikkeling van niet- woningen is afgelopen jaren achtergebleven bij de waardeontwikkeling van woningen.

In het voorbeeld hieronder laten we zien hoe bij verschillende prijs/ waardeontwikkeling van woningen en niet- woningen de tarieven uiteen gaan lopen, terwijl de aanslag/ opbrengst gelijk blijft.

Woning	Jaar 1	Jaar2	Jaar 3	Jaar 4
WOZ- waarde	200.000	210.000	220.000	230.000
Opbrengst/ aanslag	1.000	1.020	1.040	1.061
Tarief	0,0050	0,0048	0,0047	0,0046
Niet- woning				
WOZ- waarde	200.000	201.000	202.000	203.000
Opbrengst/ aanslag	1.000	1.020	1.040	1.061
Tarief	0,0050	0,0051	0,0051	0,0052

De raad vraagt in de motie om van 2 alternatieven het financiële gevolg in beeld te brengen.

1. Het bevriezen van de OZB- tarieven niet- woningen

Voor de Voorjaarsnota gaan we uit van een inflatie van 1,5%. Ook de waardeontwikkeling van niet-woningen calculeren we op 1,5%. Met deze aannames zal het tarief voor niet-woningen 2020 gelijk blijven aan het tarief 2019. Voor de MPB gaan we straks uit van het inflatiepercentage, zoals opgenomen in de meircirculaire. Het beeld wordt anders, als de inflatie dan gaat afwijken van de waardeontwikkeling van een niet woning.

Als blijkt, dat de inflatie dan hoger is dan de waardeontwikkeling, ontstaat er bij gelijkblijvend tarief een nadeel voor onze begroting. Bij een lagere inflatie en gelijkblijvend tarief is er een nadeel voor de eigenaar en gebruiker van de niet-woning. Hieronder een voorbeeld bij een inflatie van 2,5% en een waardeontwikkeling van 1%. Als we dan het tarief gelijk houden, daalt de opbrengst.

Niet- woning	Jaar 1	Jaar2	Jaar 3	Jaar 4
WOZ- waarde + 1%	200.000	202.000	204.020	206.060
Opbrengst/ aanslag Inflatie 2,5%	1.000	1.025	1.050	1.075
Tarief	0,0050	0,0051	0,0051	0,0052
Niet- woning				
WOZ- waarde	200.000	202.000	204.020	206.060
Opbrengst/ aanslag	1.000	1.010	1.020	1.030
Tarief blijft gelijk	0,0050	0,0050	0,0050	0,0050

2. Het verlagen van alleen het OZB- tarief eigenaren niet- woningen

Voor dit scenario hebben we 2 alternatieven berekend:

- Verlaging van het tarief eigenaren niet- woningen met 1%
- Bevriezing van de aanslag eigenaren niet- woningen

In beide varianten gaan we uit van 1,5% inflatie en 1,5% waardestijging.

Ad a.

Het effect van verlaging van het tarief jaarlijks met 1% (2020-2023) leidt tot een nadeel voor de MPB van € 165.000 in 2020 oplopend naar € 715.000 nadeel in 2023.

Ad b.

In de huidige situatie zal de gemiddelde aanslag met 1,5% (= inflatie) stijgen. Als we de hoogte van de aanslag van eigenaren niet- woningen komende vier jaar bevroren leidt dit tot een nadeel voor de MPB van € 410.000 in 2020 oplopend tot € 1,8 miljoen in 2023.

Wij stellen voor om de huidige systematiek van tariefbepaling OZB te handhaven. Bij de huidige aannames, zal het tarief voor niet-woningen ongeveer gelijk blijven. Bevriezing van de gemiddelde aanslag voor niet-woningen eigenaren leidt tot een aanzienlijk nadeel voor de gemeentebegroting.